

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K

DERES REF.:

VOR REF.:

0202 LLH/sj

DATO:

15. april 2009

Præsteforeningens høringsvar vedrørende Kirkeministeriets betænkning 1503 om uddannelse og efteruddannelse af præster.

Præsteforeningen skal hermed fremsende foreningens kommentarer til Kirkeministeriets betænkning 1503.

Præsteforeningen vil indledningsvis kvittere for det meget grundige udvalgsarbejde, der ligger til grund for betænkningen, her under inddragelsen af fokusgrupper og indhentning af analyser vedrørende teologistudiet og teologernes arbejdsmarkedssituation til støtte for udvalgets arbejde. Præsteforeningen ser frem til at modtage analysernes del 3,4,6 og 7 fra TrendEduc.

Vedrørende teologistudiet

For at kunne udnævnes til præst i den danske folkekirke skal man som hovedregel have bestået den teologiske kandidateksamen fra et dansk universitet. Det er ikke uden grund, at lovgiver i 1990 anviste den teologiske kandidateksamen fra fakulteterne i København og Århus som hovedvejen til præsteembederne. En solid teologisk ballast, som ved jævnlige justeringer af studieordningerne tilpasses samtiden, er en vigtig forudsætning for, at præsten kan møde udfordringerne i folkekirkens præstestillinger.

Det er også vigtigt, at der i studiet fokuseres på de brede almene kompetencer, de studerende erhverver, og som gør de teologiske kandidater kvalificerede til at udfylde mange andre stillinger end folkekirkens. Folkekirken er imidlertid den store aftager af de teologiske kandidater. Derfor tilslutter Præsteforeningen sig også fuldt ud forslaget om etablering af et permanent kontaktforum mellem de to teologiske fakulteter og repræsentanter for folkekirken. Der er for Præsteforeningen ikke tvivl om, at alle parter i et sådant forum kan have udbytte af en fortløbende drøftelse af emner af fælles interesse. Foreningen ser frem til at have sæde i dette kontaktforum.

Eventuel oprettelse af et Pastoralteologisk Institut

Det er for Præsteforeningen vigtigt at fastholde, at teologistudiet er et selvstændigt universitært studium, der ikke som udgangspunkt er professionsrettet.

Foreningen vil imidlertid ikke se bort fra det faktum, at langt hovedparten af de teologiske kandidater afsættes til folkekirkens præsteembeder. Ikke mindst af rekrutteringshensyn er det dog efter Præsteforeningens vurdering afgørende, at teologi forbliver et frit studium med flere erhvervsmuligheder.

Såfremt betænkningens forslag om et ændret forløb på Pastoralseminariet bliver gennemført med en lønnet praktikperiode finansieret af fællesfonden, vil det tillige være en fordel, at de, der optages på Pastoralseminariet, er afklaret i ønsket om at blive præst.

Præsteforeningen finder imidlertid ikke, at oprettelse af et Pastoralteologisk Institut vil være den optimale konstruktion til opnåelse af de mål, der ønskes nået. Det bør derfor nøje overvejes, hvorvidt etablering af et Pastoralteologisk Institut under Folkekirken institut for Præsteuddannelse er den rigtige anvendelse af fællesfondsmidlerne. Præsteforeningen vil anbefale, at der som første skridt etableres en central hjemmeside med opslag af stillinger/vikariater/studenterjobs i folkekirken. Mange andre studerendes valg af studenterjob har stor indflydelse på deres senere valg af karrierevej. En kobling mellem de jobsøgende studerende og folkekirken kunne danne grundlag for et kendskab til folkekirken som arbejdsplads. Det ville være en stor fordel for teologistuderende at kunne finde det samlede udbud af studenterjobs og stillinger i folkekirken på én hjemmeside.

Præsteforeningen deltager meget gerne i et udvalgsarbejde, hvor oprettelse af et Pastoralteologisk Institut gøres til genstand for en nærmere drøftelse.

Rekruttering

I bestræbelserne på at sikre den nødvendige rekruttering til teologistudiet tilslutter Præsteforeningen sig fuldt ud, at studiet fastholdes som en uafhængig uddannelse med fri forskning. Det er ligeledes vigtigt for foreningen, at arbejdet med at gøre valget af præsteembedet som karrierevej mere attraktivt intensiveres. Af rekrutteringshensyn til både teologistudiet og til præstestillingerne bør tiltag til forbedring af præsters løn- og ansættelsesvilkår have meget høj prioritet de kommende år.

Med henvisning til TrendEducs prognose for udbuddet af teologer er det Præsteforeningens overbevisning, at de teologiske fakulteter vil være i stand til fremover at øge gennemførelsesprocenten ved hjælp af de tiltag, der generelt gennemføres på universiteterne med henblik på at mindske frafaldet fra studierne. Sammenholdt med den udvidelse af arbejdsstyrken, som vil finde sted som følge af, at de teologistuderendes gennemsnitsalder sænkes pga. tilskyndelse til tidlig studiestart og en eventuel forhøjelse af den pligtige afgangsalder for præster, provster og biskopper, ser Præsteforeningen ikke for nuværende behov for etablering af en merituddannelse for ikke teologer.

Det er tillige Præsteforeningens vurdering, at der p.t. findes en ikke ubetydelig arbejdskraftsreserve i form af præsteægtefæller, der er cand.theol.'er uden umiddelbar mulighed for beskæftigelse i folkekirken fortrinsvis pga. bopælspligten til langt den overvejende del af præsteembederne. Såfremt der gives mulighed for, at denne arbejdskraftsreserve allokeres til folkekirken præstestillinger, vil den forudsagte præstemangel blive yderligere udskudt.

Ph.d.-stillinger og Teologisk studie- og forskningsfond

Præsteforeningen kan tilslutte sig, at udbud af Ph.d.-stillinger til styrkelse af den pastoralteologiske og øvrige teologiske forskning og eventuel oprettelse af en teologisk studie- og forskningsfond bliver gjort til genstand for grundige overvejelser i et bredt sammensat udvalg, hvor også foreningen har sæde. I en tid hvor forskningsmidlerne i stort omfang konkurrenceudsættes, og hvor den teologiske forskning har endog meget svære vilkår, er det nødvendigt, at der på det teologiske forskningsfelt tænkes i bredere sammenhænge, end tilfældet har været hidtil.

Pastoralseminariet

Det er Præsteforeningens overbevisning, at den foreslåede model for organisering af pastoralseminarierne med et teori- og praktikforløb er velegnet til at tjene det formål at gøre kandidaterne i stand til at kunne varetage et præsteembede.

Præsteforeningen anser det for en væsentlig forbedring af praktikforløbet, at praktikanten ifølge forslaget skal arbejde selvstændigt i alle præstelige funktioner over en længere periode. Ligeledes vil det skærpe praktikantens fokus på varetagelsen af et præsteembede, at pastoralseminariet afsluttes med en teologisk refleksion over praksis.

Med det foreslåede forløb af pastoralseminariet må Præsteforeningen stille krav om, at der gives de studerende adgang til at klage over de afgørelser, der skal træffes vedrørende praktikantens gennemførelse af såvel det teoretiske som det praktiske forløb.

Ifølge forslaget inddrages det kirkelige fællesskab i provstiet i meget høj grad i uddannelsen af kommende præster, hvilket må føre til en styrkelse af dette fællesskab. Den foreslåede model vil være meget ressourcekrævende for folkekirken men også nyttig. Såvel pastoralseminarierne som praktikvejledere og provster pålægges med den foreslåede model væsentlig øgede opgaver. Det er derfor Præsteforeningens vurdering, at det ud over de 2-2,6 mio. kr., der ifølge betænkningen yderligere skal bevilges fra fællesfonden, tillige bliver nødvendigt at bevilge midler til finansiering af udgifterne til yderligere minimum 1 lektorstilling ved Folkekirkens institut for Præsteuddannelse, svarende til en udgift på ca. 650.000,00 kr.

Honoreringen af praktikvejledere har hidtil været indeholdt i FiP's budget. Det vil være naturligt, set i lyset af den fælles folkekirkelige opgave uddannelsen af kommende præster er, at udgifterne hertil fortsat indeholdes i FiP's budget finansieret af fællesfonden. Med den foreslåede model for organisering af pastoralseminarierne vil det være nødvendigt at øge bevillingen til FiP til honorering af praktikvejleder/teams og til praktikprovstiets provst for den uddannelsesopgave, disse skal varetage for folkekirken. Præsteforeningen foreslår, at praktikvejleder/teams honoreres med 25.000,00 kr. og praktikprovsten honoreres med 10.000,00 kr. for hver praktikperiode. Forudsat et behov for 75-100 praktikpladser pr. år vil udgiften til honorering af praktikvejledere og provster andrage 2,6-3,5 mio. kr. årligt. Merudgiften for fællesfonden vil være væsentlig lavere, idet de nuværende udgifter til honorering af praktikpræster skal fratrækkes det ovennævnte beløb.

Med en så væsentlig omdannelse af pastoralseminariernes undervisning og praktikforløb, som betænkningens forslag er udtryk for, finder Præsteforeningen det nødvendigt, at den nye model evalueres efter ca. 3 års forløb.

Efteruddannelse

Den fortløbende udvikling af præstens faglige og personlige kompetencer gennem arbejdslivet er nødvendig og er i høj grad også anerkendt i betænkningens forslag til ny model for efteruddannelse.

Det samarbejdende teologiske fællesskab kan, hvis der fra alle sider lægges kræfter i det, vise sig at blive et inspirerende og reflekteret fundament for kompetenceudvikling. Som fællesskabet er beskrevet i betænkningen, vil dets effekt formentlig række ud over kompetenceudviklingen og skabe grobund for øget samarbejde og dermed løse nogle af de andre problemstillinger, som mange præster kæmper med: manglende feedback, eneansvar for opgavers tilrettelæggelse og udførelse, manglende faglig sparring. Derved kan arbejdsglæden øges, hvilket undersøgelser har vist, at samarbejde i vidt omfang gør.

Forslaget om provsten som omdrejningspunkt for den samlede indsats for efteruddannelse af præster i provstiet medfører en indholdsmæssig opgradering af provstestillingen og vil medføre en væsentlig øget arbejdsmængde for hver enkelt provst.

For at provsterne kan udfylde denne helt centrale rolle i kompetenceudviklingen på en for alle parter tilfredsstillende måde anser Præsteforeningen det for nødvendigt, at provsterne aflastes for andre opgaver. Provsterne bør ligeledes fuldt ud rustes til opgaven ved en ikke ubetydelig forøgelse af uddannelsen. Det må være en naturlig følge af en gennemførelse af forslaget om provsten som omdrejningspunkt for den samlede efteruddannelse af provstiets præster, at provsterne løbende efteruddannes indenfor eksempelvis ledelse og personaleudvikling. Det er nødvendigt, at der ud over lederuddannelse tillige afsættes økonomiske midler til efteruddannelse af provster i et sådant omfang, at der sikres provsterne adgang til teologisk efteruddannelse.

Efteruddannelse de første fem ansættelsesår

Som nævnt ovenfor vedrørende rekruttering til teologistudiet og til præsteembederne er det afgørende, at præsteembederne fremstår som attraktive for teologiske kandidater. Det er Præsteforeningens opfattelse, at en styrkelse af efteruddannelsesindsatsen i løbet af de første 5 ansættelsesår vil gøre præstestillingerne mere attraktive. En sådan styrket indsats vil formentlig tillige bidrage til at fastholde nye præster i folkekirkens stillinger i højere grad, end tilfældet er i dag. Præsteforeningen kan derfor tilslutte sig betænkningens forslag om udvidelse af den obligatoriske efteruddannelse af præster indenfor de første 5 ansættelsesår med yderligere 20 dages efteruddannelse med et frivilligt indhold.

Med den kendte obligatoriske efteruddannelse med 4 ugekurser kombineret med 20 efteruddannelsesdage med et indhold, der er tilpasset præstens individuelle behov, finder Præsteforeningen, at der er skabt et solidt grundlag for udøvelsen af præstegeringen og lagt et fundament for en faglig læringskultur.

Gennemføres betænkningens forslag, vil det være meget vigtigt, at menighedsrådene er opmærksomme på, at den nyansatte præst er pålagt et øget fravær fra det daglige arbejde, således at forventningerne til den nyansatte præst afstemmes med denne efteruddannelsespligt.

Også indførelsen af en mentorordning vil kunne bidrage til, at yngre præster i højere grad kan få løst de daglige arbejdsrelaterede problemer, inden de eventuelt hober sig op.

Et tilbud om supervision vil ligeledes være et godt supplement til efteruddannelsesindsatsen gennem hele embedsforløbet.

Efteruddannelse efter fem års ansættelse

Præstens ansvar for egen læring sammenholdt med den overordnede kompetenceudviklingsstrategi er centrale udgangspunkter for præstens efteruddannelse. Den foreslåede model for efteruddannelse med udgangspunkt i medarbejderudviklingssamtalen kan imødekomme behovet for at gøre medarbejderudviklingssamtalen operationel på både kort og langt sigt for så vidt angår imødekommelse af præstens efteruddannelsesønsker. Det har ikke hidtil været tilfældet, da der ikke var bundet efteruddannelsesmidler til samtalen. Det vil fremover kræve en grundig forberedelse af såvel præst som provst at gennemføre frugtbare MUS.

Præsteforeningen kan tilslutte sig forslaget om, at provstiet tildeles en efteruddannelsespulje svarende til 20 dage per præst over en rullende femårig periode. Det kan virke befordrende for nogle præsters efteruddannelsesbehov at have bevidstheden om retten til et givent antal efteruddannelsesdage, mens det kan virke begrænsende for andres. Hvorvidt provstiets

efteruddannelsespulje er tilstrækkelig til at dække et anerkendt efteruddannelsesbehov vil kunne bedømmes ved en evaluering af den nye model, når den har været i funktion i 3-4 år. Det vil ligeledes i løbet af nogle år være muligt at konstatere, i hvilken udstrækning andre finansieringskilder, herunder menighedsrådenes nyligt vedtagne adgang til at finansiere præsters efteruddannelse, vil supplere provstiets efteruddannelsespulje. Præsteforeningen vil meget anbefale, at en evaluering finder sted.

TPC udgør grundstenen i præsters efteruddannelse og er, set i forhold til hvad der gør sig gældende på andre akademiske fagområder, en enestående uddannelsesinstitution. Derfor finder Præsteforeningen det afgørende, at TPC med den foreslåede model sikres en basisbevilling, som gør det muligt at fastholde institutionens høje videnskabelige niveau og brede udbud af kurser. Basisbevillingen skal endvidere være tilstrækkelig til at sikre, at TPC også fremover kan være udviklingssted og værksted for centrale folkekirkelige opgaver, der ikke meningsfuldt kan løses på stiftsniveau. De væsentlige og centrale opgaver, TPC udfører, som ikke er omfattet af betænkningen, som eksempelvis udgivelsesvirksomhed, afholdelse af konferencer, etablering og understøttelse af netværk, pædagogiske udviklingsprojekter m.m. er vigtige for folkekirken. Det er derfor afgørende, at finansiering af denne virksomhed fremover er indeholdt i TPC's basisbevilling. Skulle det mod forventning vise sig, at TPC's økonomiske grundlag forringes mærkbart med den nye model, må dette forhold tages op senest i forbindelse med den af foreningen foreslåede evaluering.

Muligheden for finansiering af efteruddannelse udbudt også af andre end TPC har været efterspurgt og bliver imødekommet med betænkningens forslag. Den økonomiske ramme kan imidlertid vise sig at gøre den reelle mulighed for at benytte eksterne efteruddannelsestilbud ret begrænset. Det er imidlertid vigtigt, at der skabes mulighed for, at præster kan benytte eksempelvis universiteternes forskningsbaserede efteruddannelsestilbud eller helt andre tilbud, som findes relevante, ligesom det hilses velkomment, at folkekirkenes øvrige uddannelsesinstitutioner vil få mulighed for at udbyde efteruddannelse.

Det er en stor udfordring at finde rundt i uddannelsesjunglen. Derfor støtter Præsteforeningen forslaget om oprettelse af uddannelseskonsulentstillinger. Uddannelseskonsulenter kan være nyttige og kvalificerede rådgivere for både præster, provster og biskopper. Det bør overvejes, hvorvidt en uddannelseskonsulent med fordel kan samfinansieres og benyttes af flere stifter.

Efteruddannelse af provster og biskopper

Vedrørende efteruddannelse af provster henvises til de indledende bemærkninger under punktet Efteruddannelse.

Omfanget af og indholdet i bispeembedets arbejdsopgaver er ændret markant de seneste årtier. Mange arbejdsgiverkompetencer er blevet delegeret til biskopperne. Derfor er det også naturligt og nødvendigt, at en nyudnævnt biskop gennemfører en lederuddannelse, der er tilpasset det særlige embede, bispeembedet er. Det er nødvendigt, at der af fællesfonden afsættes tilstrækkelige midler til uddannelse af nyudnævnte biskopper. Det vil være et stort fremskridt, såfremt betænkningens anbefaling om afsættelse af et årligt beløb af fællesfonden til løbende efteruddannelse af øvrige biskopper tages til følge. Præsteforeningen bakker fuldt ud op om forslagene.

Uddannelse af sognemedhjælpere

De opgaver, en sognemedhjælper skal udføre, er som udgangspunkt af en anden karakter end præstens. Det kan anbefales, at der for hvert enkelt stillingsopslag tages stilling til, hvilke kvalifikationer, den pågældende stilling fordrer. Da der ikke er nogen direkte adgangsgivende uddannelse til sognemedhjælperstillingerne, tilslutter Præsteforeningen sig betænkningens forslag om, at brugen af ækvivaleringsudvalget gøres obligatorisk.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Lise-Lotte Højgaard'. The signature is written in a cursive, flowing style.

Lise-Lotte Højgaard

Høringsvar: Betæneligheder ved Betænkning 1503

Vi har betæneligheder vedrørende det afsnit, der omhandler efteruddannelse af præster.

Selv pakket ind i de gode hensigters formuleringer som ”give rum for præsternes individuelle ønsker” og ”betoner den enkeltes eget ansvar” etc., kan betænkningens forslag ikke læses som andet end en indskrænkning af præsters ret og frihed til selv at vælge efteruddannelse.

Tilsyneladende med den begrundelse, at mange præster ikke lader sig efteruddanne eller kun i meget begrænset omfang lader sig efteruddanne (man undrer sig, jo når B1503 selv angiver, at 70 % af præsterne følger kurser; det er da pænt mange!), lægger forslaget op til en styring af præsternes efteruddannelse. Denne styring sker ved, at præsten i langt højere grad skal have andre parter med på råd, når der vælges / ønskes en efteruddannelse. Først og fremmest provsten, der gøres til ”omdrejningspunkt for den samlede indsats for efteruddannelse af præsterne i provstiet”, og som tilsyneladende også i praksis får det afgørende ord: ”Præsten må henvende sig til provsten for at få godkendt og finansieret sine ønsker om efteruddannelse.”

Det er jo alt sammen fint, hvis præstens ønsker er i overensstemmelse med provstiets kompetenceudviklingsplan, men hvad nu hvis præsten bare gerne vil opbygge sin ånd? Vil det blive betragtet som kompetenceudviklende i den moderne virksomhed, som folkekirken nu skal være? Man kan have sine tvivl, særlig når man læser formuleringer som:

”Processen skal bidrage til at øge præsternes engagement og medejerskab til målsætningerne og bidrage til, at arbejdet med kompetenceudvikling i provstiet øges.” Gys! Først og fremmest er der som udgangspunkt ikke noget i vejen med de allerfleste præsters engagement, og dernæst er et udtryk ”medejerskab til målsætningerne” et luftkastel, et blålys og intet andet. Det betyder ingenting, men giver en kraftig formodning om, at der er noget uldent på færde. Man prøver at pakke indskrænkninger og begrænsninger ind i tomme ord i fin overensstemmelse med den sprogpolitik, der hedder Newspeak, og som mere bruges til at vildlede og manipulere end til egentlig at oplyse og kalde tingene ved navn: Som når Udlændingestyrelsen blev omdøbt til Udlændingesservice for at dække over, at man skal lede langt efter egentlig service på det sted.

Af nedenstående formulering afsløres dog den fæle vej, ad hvilken vi skal gå: ”Traditionelt har præstens selv kunnet indskrive sig på kurser på TPC. For at muliggøre systematiske og strategiske kompetenceudviklingsplaner skal sådan efteruddannelsesaktivitet i fremtiden fremgå af kompetenceudviklingsplanen, der dog løbende kan justeres, hvis der opstår nye ønsker og behov.”

Præsten skal altså fremover ikke selv kunne indskrive sig på selvvalgte kurser, i det al efteruddannelse (undtaget er studieorloven, som der dog gudskelov ikke pilles ved) skal koordineres og godkendes af provsten. Ydermere skal også menighedsrådet have mulighed for at være part i sagen. Det er selvfølgelig rimeligt i det omfang, at rådet betaler for et kursus, der er målrettet noget ganske bestemt i præstens virke, f.eks. ledelse og personalepleje, i tilfælde af, at præst og menighedsråd er blevet enige om, at det vil være til gavn for alle parter. Men det er alt andet lige en begrænsning af præstens egne faglige ønsker, når også menighedsrådets og sognets planer for deres præst skal tages med på råd sammen med provstiets kompetenceudviklingsplaner.

Oveni alt dette skal man bemærke, at det også er en del af forslaget, at den erfarne præst skal have 20 dages efteruddannelse i løbet af 5 år, hvilket giver 4 dage om året. Det er MINDRE end den efteruddannelse, præsterne på nuværende tidspunkt benytter, idet det i gennemsnit er 6 dage om året. Man får altså MINDRE efteruddannelse, men langt mere kontrol og styring og bureaukrati for pengene, hvis man følger forslaget i Betænkning 1503. Til glæde for hvem? Følges forslaget, bliver der meget mindre efteruddannelse, og det bliver langt vanskeligere at opnå den for de af os, som ellers sætter stor pris på muligheden for at fordybe sig i ny og næ. For broderparten af præsterne er der tale om en indskrænkning og begrænsning af mulighederne, og det for at tvinge en ganske lille del af standen til truget. Det virker uholdbart og som en dårlig løsning.

Måske ser vi spøgelser? Men hvor er tilliden til, at præsten selv kan finde ud af vælge ordentlige kurser til gavn for præstens faglighed og dermed for sognet. Hvorfor skal alle præster ensrettes og kunne det samme, når vi spejler os i ”præstespejlet”? Hvorfor skal provsten holde sine præster i snor, og hvordan skal provsten overhovedet få tid til at løfte den opgave ordentligt oveni alle de andre opgaver, der påhviler ham, når han også samtidig skal have mulighed for at være bare en lillebitte smule præst?

Som det også tydeligt fremgår af betænkningen, så løfter præsten i det daglige en masse meget forskellige opgaver, og det gør de fleste præster ganske godt – og forskelligt. Et nøglebegreb i præstens virke er troværdighed, og troværdigheden er netop den, man bygger på, når man får lov at vælge sin efteruddannelse og sine kurser helt frit efter egne ”nørdede” og faglige behov. Det er netop, når man får lov at sidde og pille i teologien, at man vedligeholder sin faglige glæde, og det er deraf troværdigheden udspringer: At præsten får lov at pleje og nære sin faglighed og holde glæden ved faget ved lige ved at vælge de kurser, der frister (i et rimeligt omfang, naturligvis), og ikke de kurser, man ifølge andre mangler. Hvis der er noget, der giver fagligheden glæde og næring, så er det da at tage del i et kursus, som er helt uafhængigt af det daglige arbejde, så man ikke behøver at tænke produktivt under kurset. Paradoksalt nok er det jo netop dér, produktiviteten og kreativiteten opstår, dér, hvor den ikke skal tvinges frem.

Gode, glade og troværdige præster får man ved at vise dem den tillid og respekt, at de selv kan finde ud af at vælge deres efteruddannelse, ikke ved at tvinge dem i skole med provsten i hånden.

Sognepræst Hanne Lundgaard, Tjæreby og Alsønderup

Sognepræst Charlotte Chammon, Nr. Herlev

Sognepræst Sidsel Jensdatter Lyster, Ullerød

Sognepræst Eva Graff Mikkelsen, Strø og Gørløse

6. april 2009

Til Kirkeministeriet
Indsigelse mod Betænkning 1503 .

Denne betænkning fra kirkeministeriet om præsters uddannelse og efteruddannelse er en meget moderne bog der har som sit formål at rydde op på området .

Uddannelsen og især efteruddannelsen skal ind i det dyrkede land .Der skal være orden ro og renlighed over hele linjen . Man vil klogt nok ikke risikere at man står med en arbejdsstyrke der ikke er ført op til nutiden .

Derfor må man med skemaer og nøjagtige udregninger sørge for at der tildeles enhver præst lige meget af efteruddannelsespuljen .

Det er der kommet noget helt absurd ud af , som for al fremtid vil tage luften og dermed ånden ud af de efteruddannelses tilbud der gives til præster.

Man har regnet ud at den størrelse der er til deling er fire dage pr. præst pr. år Det skal så kunne forvaltes i 5 års forløb så man må have 20 dage på 5 år.

Man har fundet frem til modellen ved at sammenligne med andre akademikergrupper og netop herved gør man den første fejl for, bortset fra skovridderne, er vi en gruppe der udmærker os ved at arbejde alene og netop derfor har vi brug for kollegiale netværk i form af kurser konventer mv.

Den foreslåede ordning betyder at man aldrig vil kunne komme på de livsforlængende månedskurser mere . Jo , det kan man men så er det ingen kurser i fem år , ikke engang et stiftskursus eller en studiedag eller et lokalt konvent .

Derud over skal man tilrettelægge hvad man vil fem år frem så man kan målrette sine kurser ud fra det , og det skal man gøre sammen med provsten. Eller med en stiftskonsulent ansat til dette formål. .

Man undre sig indtil det går op for en at den foreslåede efteruddannelse intet har med ens fag og vedligehold af samme at gøre . Det er ikke efteruddannelse , det er en ny uddannelse og

Præstehøjskolen er ikke tænkt ind i det nye system . Vi kan efteruddanne os hvor vi vil og så lidt i vores fag som muligt , nu skal vi nemlig til at lære ledelse ,pædagogik , psykologi ol. og når vi skal gøre det sammen med provst og menighedsråd og konsulenter er det fordi vi skal være noget helt andet end teologer .

Forslaget lider af manglende viden om teologi og teologiens fortsatte udvikling. Vi skal ikke længere være teologer der er præster , vi skal være multimedarbejdere i en koncert.

Vi vil få en helt anden præstehøjskole med et udbud givet på nogle vilkår som ingen kan være tjent med og med deltagelse af folk ingen kan være tjent med at være sammen med , fordi de er der af pligt og ikke af lyst

I stedet burde vi som man har i andre lande have en central præstehøjskole der arbejder med teologi og pastoralteologi på et højt plan med forskning . Så vi kan blive endnu bedre og ajourførte teologiske præster der kan nå folk med ordet . Alt det andet er der så mange andre der kan .

Pia Pedersen
Sognepræst, Ellevang pastorat
Susanne Kramer Madsen
Sognepræst, Ellevang pastorat
Elisabeth Lidell
Sognepræst, Risskov pastorat
Marianne Bonde og Annelise Søndengaard
Sognepræster, Elsted pastorat

Til Kirkeministeriet

Høringssvar angående Betænkning 1503 Uddannelse og Efteruddannelse af Præster

Ved tjenstligt konvent i Odense Sankt Knuds Provsti d. 26. marts 2008 drøftedes Kirkeministeriets Betænkning 1503, med særligt henblik på afsnittet om præsternes efteruddannelse.

Nedenstående præster anfører:

Som helhed bærer Betænkningen præg af teologistudiets svigtende tilgang og det deraf følgende folkekirkelige rekrutteringsproblem i form af præstemangel. Det er uheldigt at ville indføre reformer med vidtgående konsekvenser uden at medtænke forklaringer på dette forhold, der måske snarere skulle søges deri, at Folkekirken som helhed savner prægnans og holdning i disse år.

Betænkningens afsnit om præsternes efteruddannelse fokuserer på præsterne som en medarbejderresource, som funktionærer i en virksomhed, uden at forstå kirken som andet og mere end en statsinstitution. Dette fremgår allerede af 'Præstespejlet' (s. 44) der ser præsten som en kompetenceperson uden at medinddrage det faktum, at præsten først og sidst er kaldet af en menighed og dermed skylder at stå til tjeneste for menighedens vækst og fællesskab i troen med alle sine personlige evner og kompetencer. Præstens tro og livsholdning er hverken en privatsag eller "en uundværlig forudsætning for varetagelsen af præstegerningen", men er slet og ret hovedsagen og kernen i gerningen. Uden denne basale forståelse af præstens gerning trivialiseres denne til funktionærstatus.

Forpligtelsen til efteruddannelse er formuleret i præsteløftet allerede.

Den konkrete efteruddannelses karakter udspringer med selvfølgelighed af de lokale behov, som menighedens sociale forhold, traditioner og de af rådet formulerede ønsker om nye tiltag tilsiger.

Den finder sted som et svar på den givne menigheds fornødenheder og udspringer af præstens indlysende opgaver i netop denne menighed.

Betænkningen ser ganske bort fra menigheden som den egentlige kirke og opfatter den som "en moderne, vidensbaseret organisation" (s. 121) der skal være tiltrækkende for medarbejdere med et varieret karriereforløb som mål.

- Vi erklærer os uenige i Betænkningens grundlæggende opfattelse af kirken.
- Vi forbavses over en tekst, som ikke forholder sig til præstens tro og troværdighed som den afgørende faktor i gerningen og drivkraft i ønsket om fordybelse og dygtiggørelse.
- Vi er skeptiske over for opfattelsen af præsten som en institutionsansat, der venligst tilståes medarbejderskab til målsætningerne (s. 122), og hvis kompetencetildeling i uheldigt fald kan bruges som et styringsredskab.
- Vi ønsker ikke en organisationsform, hvor der etableres mellemledere (uddannelseskonsulent) uden gejstlig forankring.
- Vi ønsker ikke en kirke med styring af præsterne oppefra – men vi ønsker en kirke med respekt for menigheden, som det har været den danske kirkes kendetegn i generationer.
- Vi ønsker gerne en højt kvalificeret efteruddannelse med menighedsrelevante kursusudbud
- Vi ønsker at kunne dygtiggøre os løbende både lokalt og på internatskurser.

Vi ønsker frem for alt respekt om det faktum, at vi som præster først og sidst er forpligtet på de mennesker, der har kaldet os, og hvis behov og krav vi derfor må stå til rådighed for.

Kirken er ikke en indretning, der skal garantere interessante karriereforløb men et fællesskab om varetagelse af sakramenterne og forkyndelse af ordet.
Glemmes dette gør kirken sig overflødig og uønsket iblandt folk.

Undertegnede Præster fra Odense Sankt Knuds Provsti:

Agnete Holm Hvidt på vegne af

Jens Buchwald Andersen, Inger Marie Bojesen, Eva Tøjner Gøtke, Bo Haug, Hans Jørgen Jeppesen, Charlotte Karlsen, Per Lysgaard Madsen, Aage Møller, Jens Rasmussen, Tage Rasmussen, Anne Reiter, Solveig Refsgaard, Elisabeth Straabye.

Kirkeministeriet

1015 København K

www.km.dk

Høringssvar vedr. betænkning 1503 – Uddannelse og efteruddannelse af præster

Nedenstående forholder sig til afsnit 4.4.4 "Fordeling af efteruddannelse".

1) Betænkningen indebærer en stærk begrænsning og reduktion i antal af efteruddannelsesdage efter 5 år for præster i forhold til nuværende praksis. Vores nuværende efteruddannelsesdage overstiger langt de skitserede 4 dage pr. år. Minimeringen er et stærkt beklagelig og bekymrende tilbageskridt, for så vidt formålet fortsat er at styrke og fremme præsters faglige kompetencer og færdigheder samt opdatere og gøre bekendt med faglige nybrud og nydannelser til inspiration og igangsættelse. Dertil er mulighederne med 20 dage over 5 år for få og små.

2) Betænkningen indebærer, at det årlige stiftskursus (2-3 dage) samt de lejlighedsvis provstikurser (5 dage) indregnes i de 20 uddannelsesdage over 5 år. Alene stiftskurset vil lægge beslag på 2-3 af de 4 dage, som er afsat til efteruddannelse/kursus pr. år. Følgelig bliver der tilbage 5 dage over 5 år til selvvalgt kompetenceudvikling af faglig art. Stifts- og provstikurser risikerer at blive fravalgt af præsterne til fordel for selvvalgt efteruddannelse/kursus, som også tilgodeser andet end primært det sociale nærmiljø og ledelsesudvikling. Med så få dage til efteruddannelse/kursus vil præsterne være nødt til at tilgodese egne behov for faglig udvikling indenfor luthersk teologi.

3) Betænkningen indebærer en planlægning af præsters efteruddannelse over 5 år i samråd med provsten i forbindelse med MUS-samtaler. En sådan fastlægning er uhensigtsmæssig, idet den dels kan spænde ben for pludseligt opståede behov hos præsten og dels kan blokere for præstens deltagelse i efteruddannelse i det nyeste nye. Langtidsplanlægningens slagside er en stiv og fastlåst praksis, som afskærer mere end den åbner for nye muligheder.

4) Betænkningen indebærer en mulighed for provsten til at disponere over den samlede uddannelsespulje for præster. Provsten skal således kunne bevilge et særligt uddannelsesforløb for en præst i provstiet. Hermed åbnes mulighed for smålig jalousi og misundelse imellem provstiets præster, hvilket i værste fald kan forpæste et godt kollegialt samarbejde.

5) Betænkningen indebærer, at efteruddannelsespuljen i højere grad trækkes hjem i stifterne til afholdelse af lokale kurser. Det er vores erfaring, at efteruddannelse/kursusvirksomhed hjemme i stifterne giver et markant ringere fagligt udbytte. Årsagen er, at kursus af denne art opleves som en ekstra arbejdsbyrde oven i det daglige arbejde, som ligger til præsterne, når de kommer hjem sidst på dagen. Dagskursus i stiftsregi indebærer dertil daglig kørsel frem og tilbage. Præsterne kommer kun delvist væk fra telefon/telefonsvarer, mails, post og dørklokke, hvilket er nødvendigt for at kunne få maksimalt udbytte af efteruddannelse/kursus. Det er utilstrækkelig aflastning, at en kollega passer ens embede, når man stadig fysisk er til stedet i sognet en stor del af døgnet. Gevinsten ved efteruddannelse/kursus på Præstehøjskolen er bl.a. en faglige idé- og erfaringsudveksling med kolleger fra hele landet og andre stifter, retræte fra dagligdagen med mulighed for refleksion samt opladning ved at være i et fagligt og åndeligt givende miljø afskåret fra dagligdagens arbejde i sognet. Efteruddannelses-/kursustilbud i stiftsregi står i fare for at blive fravalgt som ekstra arbejdsbyrde uden kompensation.

6) Betænkningen indebærer, at Præstehøjskolens 4 ugers studiekursus o.l. vil være en saga blot. Det er dybt betænkeligt og beklageligt, at denne eneste mulighed for længerevarende studier i præstegerningen afskaffes. Det er uomtvisteligt, at den har en absolut nødvendig funktion som pusterum og rum for eftertanke, hvilket har reddet mange præster fra en længerevarende sygdomsperiode. Endvidere er det en mulighed for at efterleve præsteløftets ord om fortsatte studier, hvilket er en tilnærmelsesvis umulighed i præstens hverdag i sognet.

7) Betænkningen indebærer den hensigt, at "pengene følger præsten" til efteruddannelse/kursus med henblik på større valgmulighed og fleksibilitet. Det er en agtværdig tanke, som vanskeligt lader sig anfægte. Kurser i fx ledelse og samarbejde, som ikke udbydes på Præstehøjskolen, vil således kunne imødekommes af andre udbydere. Bagsiden af medaljen er den risiko, at Præstehøjskolen mister så væsentlige midler, at den ikke fremover kan overleve som teologisk efteruddannelsessted for lutherske præster i Folkekirken. Det er dybt betænkeligt, at betænkningen således dybest set anfægter det lutherske fundament, som hele Folkekirken hviler på og præstegerningen er implementeret i.

Primo april 2009.

Sognepræst Erik Boye, Vodskov
Sognepræst Finn Bergerud Bye, Fåborg, Åre
Sognepræst Søren Due, Hover, Vejle
Sognepræst Ulla Thorbjørn Hansen, Roskilde
Sognepræst Susanne Jensen, Halseby, Korsør
Sognepræst Lisbeth Munk Madsen, Hvidovre
Sognepræst Arne Kiel Nielsen, Nørre- Snede
Sognepræst Mogens Nørsøller, Hjerm
Sognepræst Marianne Nørsøller, Mejrup
Sognepræst Peter Friis Olesen, Søborg

Sognepræst Steen Rughave, Grove, Haderup
Sognepræst Anne Birgitte Thun, Viborg
Sognepræst Agnethe Zimono, Kastrup
Sognepræst Nanne Mølhøve, Sdr. Nærå
Sognepræst Anders Eyvind Nielsen, Ringe
Sognepræst Martin Boje Christensen, Holstebro
Sognepræst Henrik Guldbrandt Kjær, Holstebro
Sognepræst Søren Nielsen, Holstebro
Sognepræst Asger Petersen, Borbjerg, Holstebro
Sognepræst Poul Erik Knudsen, Lemvig

Sp. Elisabeth Siemen
Kirsebærbacken I
2830 Virum.

Til Kirkeministeriet – hørings svar til betænkning 1503 – Uddannelse og efteruddannelse af præster.

Indledningsvis skal jeg påpege, at jeg kun skal kommentere på efteruddannelse af præster, da jeg er for gammel til selv at have modtaget nogen form for efteruddannelse som ung, ny præst, og at jeg derfor ikke har nogen erfaring at sammenligne med. (At jeg med taknemmelighed ville have taget imod tilbuddet, hvis det havde eksisteret, skal der dog ikke herske nogen tvivl om).

At være præst i dag betyder, for mig at se, at hverdagen er så travl, at der stort set aldrig gives tid til fordybelse og egentlige studier. Samtidig har vi - via vores præsteløfte - lovet" altid fuldkomnere at danne og duelliggøre mig til dette hellige embede".

Og det er jo et problem, og derfor er det godt, at vi har mulighed for at kunne efteruddanne os – hele vejen igennem vores arbejdsliv. Og det er for mig at se, den eneste mulighed der gives for, at kunne leve op til præsteløftets ord.

De 20 dage over en 5 årig periode, kan godt gøre mig lidt betænkelig.

De kurser jeg har været gladest for, her i de senere år af mit præsteliv, er typisk fagteologiske kurser, der ofte kan være af længere varighed – fx 12 – 14 dage, eller et såkaldt "månedskursus" på TPC.

Det er her, hvor batterierne lades op, hvor der for alvor bliver lejlighed til fordybelse, den fordybelse der for mig at se, er helt nødvendig, i et arbejde der bestandig kræver nye indgange til prædikenskrivning, arbejdet med lejlighedstaler, undervisning, studiekredse osv. osv.

Jeg har ikke helt forstået modellen med de 20 dage – er det meningen at jeg skal "puge" dem sammen, og så håbe på, at der kommer et godt kursus – på det rigtige tidspunkt forstås, da der er måneder af året (hvert år) hvor jeg er bundet til sognet, og ikke er i stand til at hive bare en enkelt dag ud af kalenderen.

Jeg kan heller ikke se, om fx Stiftskurser er omfattet af de 20 dage. Hvis de er, så må jeg med beklagelse meddele biskoppen, at det er det sidste af slagsen jeg deltager i. Ikke fordi Stiftskurserne ikke er gode og udbytterige, men fordi jeg – hvis jeg skal vælge, så tvinges til at vælge det, der er vigtigst for mit arbejde.

Det burde nok indrettes således, at provsten kunne flytte rundt på de dage, der tilfalder provstiets præster således, at de dage som ikke bruges af én præst, gives til en der gerne vil bruge dem.

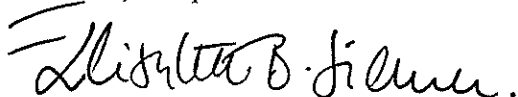
I min tid som tillidsmand, talte jeg meget ofte (og varmt) for de kurser der tilbydes præster. Men jeg kunne også konstatere, at der findes præster, der stort set aldrig, tager imod tilbuddet.

Og uanset hvor dumt det kan synes, tvang kommer man nu aldrig langt med.

Derfor mit ønske om en "omfordeling".

For problemet kan jo ikke være de præster der tager på kursus, men snarere dem der ikke gør.

Virum, 13 april 2009.

Elisabeth B. Siemen

KIRKEMINISTERIET

15 APR. 2009

Gentofte Provsti
Margrethevej 7 B
2900 Hellerup

11. april 2009-04-11

Til Kirkeministeriet

Emne: Høringssvar vedr. Betænkning 1503

Præsterne i Gentofte Provsti har på provstikonvent 1. april 2009 givet udtryk for følgende synspunkter i forbindelse med Bestænkning 1503:

1. Det vil være betænkeligt, at efteruddannelsen kommer i frit udbud, selvom en vis opblødning af TPC's efteruddannelsesmonopol vil være ønskelig.
2. Det vil være betænkeligt, at TPC delvis afvikles. Det er af stor værdi for præster, der til daglig relativt alene i sognene, at komme hjemmefra, at være sammen med kollegaer og at opleve det fagligt inspirerende miljø på TPC i Løgumkloster, men
3. det er nødvendigt, at der er lokale efteruddannelsesmuligheder, da lokale kurser er langt lettere at integrere i det daglige arbejde, efteruddannelse således bedre kan blive en naturlig del af præstens virke.
4. Femårsplaner for efteruddannelse er urealistiske i forbindelse med det almindelige arbejde i sognene.
5. Det er vigtigt, at (sogne)præster forbliver generalister og ikke bliver specialister. I Betænkning 1503 er der ikke taget højde for, at specialister som institutionspræster også har et behov for efteruddannelse.
6. Fire kursusdage om året vil være en mærkbar begrænsning i forhold til de muligheder, der i dag er for efteruddannelse i stifterne kombineret med TPC.
7. Det vil være ønskeligt med en mere central placering af TPC, subsidiært at det gøres lettere at komme til TPC i Løgumkloster med offentlige transportmidler.
8. Det vil være positivt med en udbygget praktikordning i lighed med den, der foreslås i betænkningen.

På vegne af præsterne i Gentofte Provsti,

Peter Balslev-Clausen

Provst.

HORSENS PROVSTI

Ørnstrupvej 33

8700 Horsens

Tlf. 7564 1818 E-mail: horsens.provsti@km.dk

14.04.09

Kirkeministeriet

(fremsendt elektronisk)

Høringssvar vedr. Betænkning 1503 om uddannelse og efteruddannelse af præster

Præsterne i Horsens Provsti har med interesse læst betænkningen, og vi har på et provstikonvent den 10. marts 2009 besluttet at kommentere afsnittene om

- Pastorseminariet,
- efteruddannelse af præster i de første 5 ansættelsesår
- efteruddannelse af præster med mere end 5 års ansættelse.

Betænkningen opererer med to former for forslag: Hvad arbejdsgruppen foreslår, og hvad arbejdsgruppen anbefaler. Der er ikke redegjort for forskellen, men analogt med den grønne betænkning har vi opfattet det således, at *forslag* kræver regulering af nuværende regler, mens *anbefaling* umiddelbart kan iværksættes, hvor parterne er enige om det.

Om Pastorseminariet

Forslag om et halvt års teori- og praktikforløb, hilses overordnet velkommen, også fordelingen med et indledende teoretisk forløb på 2 måned, en praktikplads i et provsti på 3 måneder og et opfølgende teoriforløb på 1 måned.

Modellen for samvirke mellem Pastorseminarium, provst og praktikpræster er god. Det har hidtil været en mangel, at provsten og provstiets præster ikke har været orienteret om, hvilke præster, der havde praktikanter, og at der tilsyneladende ikke har været nogen kontrol med praktikperiodens lødighed.

Provstiets præster finder det imidlertid ikke nødvendigt, at **teologisk kandidateksamen** skal være en forudsætning for optagelse. Forudsætningen kunne blot være en bachelorgrad. Hvis den studerende får adgang til Pastorseminariet i studietiden og oplever præsteembedets spændende mangfoldighed, kunne dette være medvirkende til at fastholde den studerende på det teologiske studium, øge interessen for at blive præst efter kandidateksamen og måske tillige få indflydelse på emnevalg i den sidste del af studiet. Samtidig kom man ud over aflønning i uddannelsesforløbet, da den studerende således skulle være SU-berettiget i hele forløbet.

Provstiets præster kan ikke gå ind for, at praktikanten fungerer på andre præsters **ordination**, og vi mener derfor heller ikke, at praktikanten selvstændigt kan udføre kirkebogsføring og kirkelige handlinger, der har juridiske konsekvenser.

En **aflønning** af praktikanten svarende til en overenskomstansat sognepræst indebærer, at praktikanten får mere i løn end en ung tjenestemandsansat præst. Dvs. at en fastansættelse kan betyde nedgang i lønnen. Det finder vi ikke rimeligt. Kirkeministeriet har hidtil gjort gældende, at lønnens størrelse er begrundet i ansvar og ikke i arbejdets omfang. En praktikant, der fortsat er under uddannelse og ikke handler på eget ansvar, skal følgelig honoreres lavere.

HORSENS PROVSTI

Ørnstrupvej 33

8700 Horsens

Tlf. 7564 1818 E-mail: horsens.provsti@km.dk

Forslaget om evaluering af de tre perioder i praktikforløbet med en **egnethedsvurdering** finder vi godt.

Om efteruddannelse de første fem ansættelsesår

Den obligatoriske efteruddannelse på i alt 40 dage i løbet af de fem første år, hvoraf de 20 dage svarer til den nuværende landsdækkende efteruddannelse, og yderligere 20 dage har frivilligt indhold, men de 10 af dagene skal være på TPC, hvorimod de andre 10 kan være et frivilligt sted, er i princippet udmærket.

Men kravet om, at de sidste 20 dage skal være **lokalt forankrede** og rette sig imod det **behov**, der gør sig gældende for det pågældende embede, kan vi ikke gå ind for.

De unge præster ville have stort udbytte af at komme til Løgumkloster og dér møde præster med vidt forskellig anciennitet og erfaring. Netop i mødet med folkekirkens mangfoldighed og erfaringsudveksling med modne præster kan være en god læring for de nyuddannede. Vi er heller ikke tilhængere af, at valget af emne skal være topstyret. Når man ønsker at fremme den livslange læring og det selvstændige ansvar, bør man understøtte præstens individuelle ønsker.

Vi er også betænkelige ved, at de 10 dage kan være et **frivilligt sted**. Betyder det, at stiftsstævner og kirkelige årsmøder tæller med? For så bliver resultatet ikke nødvendigvis mere efteruddannelse, men blot bedre økonomi for stifter og kirkelige organisationer.

Vi foreslår derfor, at de 10 dage et frivilligt sted erstattes med **10 dage på** kurser arrangeret af **Pastoralseminariet**. Efter at have oplevet livet i sognene, vil de unge præsters motivation for at lære mere om de tekniske færdigheder være skærpet. Det ville være en håndsrækning til den uerfarne præst, som måske tillige kunne mindske frafaldet i de første år.

Efter vor opfattelse bør **TPC og Pastoralseminariet** være omdrejningspunkt for den efteruddannelse, der er betalt af fællesfonden. Såfremt præsten ønsker kurser andre steder, bør de finansieres af andre midler. Men her åbner såvel stiftsbidraget som lovforslaget om menighedsrådsbidrag også op for nye muligheder.

Om efteruddannelse af præsterne efter fem ansættelsesår

Den her foreslåede model er provstiets præster *meget imod!*

Til den erfarne præst afsættes der 20 dage i løbet af fem år. Dvs. det gør der ikke alligevel, for de 20 dage indgår i en pulje, hvorfra provsten kan vælge, at der gives mange dage til et langt forløb for en enkelt præst, hvorved der bliver mindre til andre – eller slet intet, hvis hele puljen bruges til et særligt uddannelsesforløb, hvad der også åbnes mulighed for. Det er helt urimeligt og er tillige ødelæggende for det gode forhold mellem præst og provst.

Efteruddannelsen for den erfarne præst fremsættes ikke som et krav, men en hensigt. Det vil sige, at de præster, der hidtil har ønsket jævnlig efteruddannelse til gavn for deres sogne, med denne ordning bliver meget begrænset i deres ønsker, mens de præster, der aldrig har efteruddannet sig, fortsat kan undlade dette.

Præster, der gerne vil deltage i et langt kursus på TPC, har på én gang brugt alle 20 dage, det samme gælder præster, som deltager i et kursusforløb – sjælesorgskurset f.eks. Kan de så ikke komme på flere kurser de næste 5 år? Muligheden for at vælge et langt kursus, der svarer til præstens ønsker og behov forringes yderligere af, at de 20 dage ikke tildeles på én gang, men optjenes løbende over de fem år.

HORSENS PROVSTI

Ørnstrupvej 33

8700 Horsens

Tlf. 7564 1818 E-mail: horsens.provsti@km.dk

Efter præsternes opfattelse burde de **20 dage** ikke være et maksimum, som det er foreslået, men et **minimum**.

4 dage pr. år er alt for lidt for den, der ønsker at leve op til præsteløftets krav om bestandig er dygtiggøre sig ved at søge kurser. Endvidere finder vi det urimeligt, at folkekirkens egen uddannelsesinstitution i Løgumkloster kun får tildelt halvdelen af dagene. Præster, som hele tiden skal holde prædikener, taler, foredrag og forberede undervisning, har behov for at få fyldt såvel de menneskelige som de teologiske depoter op, så der igen er noget at øse af (Karsten Nissen). **TPC** burde således være det naturlige og mest søgte **uddannelsessted**, fordi det er i samværet med præster fra hele landet, med forskellig teologisk og kirkelig observans og forskellig erfaring, at præsterne udfordres fagligt og får større horisont. Et kursus handler ikke kun om faglig dygtiggørelse, men tillige om at indhente menneskelige ressourcer, fordi præsteembedet er ensomt og ofte menneskeligt krævende.

Man skal endvidere være opmærksom på, at hvis halvdelen af uddannelsesforløbet kan være et frivilligt sted, kan præsten vælge altid at søge jævnaldrende og/eller kolleger med samme kirkelige observans. Det kan i hvert fald ikke være til gavn for sognet.

Vil de præster, der ønsker at vælge mere bredt på frivillige kursussteder, få færre kursusdage, idet døgnprisen i Løgumkloster formentlig vil være billigere end på de fleste andre kursussteder, eller vil merprisen i stedet blive fratrukket efteruddannelsespuljen?

Endelig er der præster, der opfylder præsteløftet ved løbende selvstudium eventuelt kombineret med studieorlovs af forskellig art. Disse bør ikke presses til at søge kurser på TPC, som de ikke ønsker og derved optage pladsen for andre.

Generelt

Økonomiske konsekvenser

En udvidet praktikperiode inden fast ansættelse som præst hilses velkommen, men der mangler gennemtænkning af de økonomiske konsekvenser.

Praktikanten foreslås aflønnet af præstebevillingen uden, at der tilføres yderligere midler til flere præster. Konsekvensen bliver, at der tages ressourcer fra præsteembederne, når en lang række præster skal fungere som undervisere. Ordningen indebærer derfor, at andre præster belastes yderligere under rådighedsordningen.

De **præster og provster**, som får pålagt flere opgaver i forbindelse med praktikordningen, honoreres tilsyneladende **ikke**. Det er i hvert fald ikke afklaret i Betænkningen i modsætning til praktikantens løn, som er nøje udspecificeret. Det er ikke tilfredsstillende. Der burde i det mindste være en hensigtserklæring om aflønning.

Der gøres opmærksom på, at der skal udvikles et nyt **it-system** for provster til administration af ordningen. Men der redegøres ikke for, hvorfra midlerne hertil skal tages. Forhåbentlig ikke af hverken præstebevillingen eller efteruddannelsespuljen på fællesfonden.

Endvidere foreslås det, at der ansættes 10 uddannelseskonsulenter – endnu et økonomisk belastende tiltag, som der heller ikke er redegjort for. Vi foreslår, at den tiltænkte rådgivning i stedet indhentes hos TPC, hvor der i forvejen er ansat eksperter til det samme. Så kan uddannelseskonsulenterne spares væk, eller eventuelt erstattes med en enkelt, der er tilknyttet TPC.

HORSENS PROVSTI

Ørnstrupvej 33

8700 Horsens

Tlf. 7564 1818 E-mail: horsens.provsti@km.dk

Planlægning og tidsforbrug

Præsternes efteruddannelse foreslås at følge en **flerårig uddannelsesplan**, hvor der aftales en retning. Der finder vi er en dårlig ide af flere grunde. I løbet af en femårig periode kan en præst have mange gode grunde til at ændre retning, herunder at der på TPC pludselig udbydes spændende kurser, som ingen kunne forudse, fordi de udspringer af lærernes egen forskning på TPC. Det harmonerer heller ikke med den overordnede hensigtserklæring om opdragelse til livslang læringskultur under den enkeltes eget ansvar. Tværtimod synes hele konstruktionen at være så topstyret, at den enkelte slet ikke behøver at tage ansvar for sin efteruddannelse.

Endvidere er ordningen bygget op over en lang række af **tidrøvende møder**: Først møde mellem provst og præster, så evt. møde mellem provst og biskop, så MUS-samtaler, derefter samlet koordinering på et møde for hele provstiet, hvorefter provst og biskop igen holder møde for at fastlægge en endelig plan. Den lange proces begrundes endda med, at præsterne får medejerskab og udvikler samarbejdende teologiske fællesskaber med den foreslåede ordning. Det mener vi er en påstand uden reelt indhold. Hele ordningen bygger jo på, at det er provsten, der i sidste ende bestemmer.

Men værre er det, at ordningen synes at indebære, at indholdet af MUS-samtalen åbenbart skal lægges frem for at større forum. Det er helt urimeligt, at kolleger og andre skal indvies i, hvilke ambitioner og planer for fremtiden den enkelte præst har.

Menighedsrådenes inddragelse

Når L 27 vedtages, kan menighedsrådene bidrage til præsternes efteruddannelse, skønt de ikke er præsterne arbejdsgivere. Dette prøver man så at afbalancere, ved at menighedsrådene skal melde præsternes ønsker ind til provsten. Men det er slet ikke godt nok. For hvad med de præster, der har menighedsråd, der ikke ønsker at bevilge noget til præstens uddannelse. Ordningen indebærer, at vi får samme ulighed, som vi allerede kender fra præsteboligerne – nogen kan få alting, andre kan intet få bevilget.

Mange menighedsråd vil endvidere have svært ved at overskue, at det kun er særlige, lokalt bestemte efteruddannelsesbehov, som må finansieres af kirkekassen.

Vi foreslår i stedet, at det på budgetsamrådet bliver besluttet, at der af provstiets budget **afsættes en sum til præsternes efteruddannelse**, og at disse midler bestyres af et udvalg bestående af provsten, et provstiudvalgsmedlem, et menighedsrådsmedlem og præsternes tillidsmand. Så skal den enkelte præst ikke forhandle med sit eget menighedsråd.

Argumenter for den nye model

Der udtrykkes en hensigtserklæring om, at modellen for den erfarne præst skal være dynamisk og tilgængelig, så præsten kan få indfriet sine ønsker og behov for efteruddannelse. Efter vores opfattelse understøtter modellen det stik modsatte. Den er topstyret, den er stram i sin planlægning, den binder præsten, så nye ønsker og behov ikke kan opfyldes, og den betoner slet ikke den enkeltes eget ansvar.

Endvidere undrer vi os over, hvad det er for et **demokratisk forum** af præster, der hentydes til på side 119. Obligatoriske møder eller provstikonventer med mødepligt er ikke noget demokratisk organ. Ordet "demokrati" er på seneste bragt ind i alle mulige sammenhænge, hvor demokratiske

HORSENS PROVSTI

Ørnstrupvej 33

8700 Horsens

Tlf. 7564 1818 E-mail: horsens.provsti@km.dk

afgørelser slet ikke er egnede. Således heller ikke i denne sammenhæng, hvor der nok tales om præstens interesser, men kun hvis tilsynet er enig heri. Det har intet med demokrati at gøre – og bør heller ikke have det.

Modellen skal sikre en rimelig fordeling af efteruddannelsesmidler, men der er intet i modellen, der sikrer dette.

Den nye model skulle også betyde en mere **kvalificeret teologisk/pædagogisk debat** på provstiplan – en mærkelig påstand. Hvad dokumenterer, at den hidtidige debat på provstikonventer har været mindre teologisk kvalificeret?

Den lange række af mere eller mindre lødige argumenter for den nye model synes således at understrege, at argumentationen for de erfarne præsters efteruddannelsesordning er svag. Den bør derfor revideres på en lang række punkter, som nævnt ovenfor.

Til slut vil præsterne i Horsens Provsti gerne udtrykke ønske om, at kurserne på TPC styrkes/opprioriteres til gavn for folkekirkens teologiske og kirkelige mangfoldighed og til styrkelse af den enkelte præsts faglige og menneskelige ressourcer, således at TPC ikke fratages midler, som nærværende betænkning synes at lægge op til.

På vegne af præsterne i Horsens Provsti

Sogne- og sygehuspræst Sisse Landert, Vær-Nebel, sognepræst Ragnhild Kristensen, Vor Frelses kirke i Horsens og provst Litten Hjorth, sognepræst i Torsted

Til Kirkeministeriet
vedr. høringssvar til betænkning 1503

Kgs. Lyngby P sken 2009

B1503 har en god ambition: at tænke efteruddannelsen igennem! Den understøtter tanken om, at præsten skal danne og duelligg re sig i sit job. Og så tænker den efteruddannelse i retning af en professionsuddannelse, hvor provsten bliver omdrejningspunktet for videreuddannelsen samt at præsten f r flere valgmuligheder i uddannelsestilbud.

Jeg vil først og fremmest i mit høringssvar tale på vegne af min rolle som teologisk konsulent i Helsingør stift med særlig henblik på lokal efteruddannelse af præster samt 'dannelse og duelligg relse af menighedsråd' (50%). Denne rolle vil dog altid være farvet af min udgangsposition som sognepræst i Kgs. Lyngby sogn (50%)

Teologisk uddannelse og dannelse.

B 1503 har satset på en gennemtænkning af den pastorale uddannelse og efteruddannelse. Det var kommissoriet. Og dermed lægges vægten på de pastorale institutioner som Pastorseminariet, Den obligatoriske Efteruddannelse, TPC, samt de mulige andre aktører på markedet herefter (universitet, stiftskurser e.l.) Man tænker altså først og fremmest i en praktisk teologisk efteruddannelse. Imidlertid er den teologiske dannelse og uddannelse begyndt langt f r, først og fremmest på universitetet. Jeg finder det beklageligt, at man i betænkningen ikke har medtænkt den dannelsesproces, som foregår her, og hvilken afgørende indflydelse den har på den senere praktisk-teologiske dannelsesproces. Betænkningen kender til spændingsforholdet al den stund, at et 'pastoraleologisk institut' nævnes som en brobygger mellem den teoretisk-teologiske og praktisk-teologiske uddannelse. Hermed giver man en indrømmelse til den teologiske og det kirkelige dilemma mellem teoretisk og praktisk (ud-)dannelse. Ambitionen med sådan et institut er udmærket, men jeg mener, at det er en nødløsning for en mere dybtgående gennemtænkning af den akademiske dannelse på universitetet. Allerede her må den teologiske eksistens bygges op således, at teologien har **perspektiv** – dvs. har retning imod en forståelse af teologien i samtidens kontekst. Teologisk uddannelse og dannelse må være udl gningsorienteret og formidlingsorienteret. Teologisk (ud-)dannelse (akademisk uddannelse) kan ikke skilles fra pastoral-teologisk (ud-)dannelse. Det er i en evangelisk-luthersk tradition meget vigtigt at holde sig udl gnings- og formidlingsaspektet for øje, dvs. at teologisk dannelse er traditionsvideref relse. Praktisk-teologisk dannelse, dvs.  stetisk og kommunikativ dannelse (det være sig homiletik, liturgik, poimenik, pædagogik), begynder allerede med den teologiske (ud-)dannelse på universitetet.

Som næstformand i det teologiske censorkorps registrerer jeg desværre to udviklinger i disse år. For det første, at universitetet ikke er nok fokuseret på det evangelisk-lutherske udgangspunkt for dannelse, nemlig at være '**udl gningsorienteret**', hvilket just udmærker en teologisk uddannelse i forhold til en historie- og religionsfaglig beskæftigelse. For det andet ser vi tydeligt, at man i den universitære verden orienterer sig imod det globale teologiske netværk (hvilket man kræver fra statens side), men det betyder, at de hjemlige fora for teologisk markering – altså teologiens forhold til (i) det danske samfund (ii) kirken (iii) kulturen - nedprioriteres. Begge forhold maner til eftertanke i refleksionen over teologisk uddannelse og efteruddannelse. Man kan og skal ikke skille tingene ad! Idealet må være, at den gode hermeneut er den god kommunikator og vice versa. At komplettere udlægning og formidling er al teologisk uddannelses mål – både i den akademiske og pastoral-teologiske dimension.

Efteruddannelsessteder og -institutioner

B1503 liberaliserer efteruddannelsesstilbuddene. Der er flere valgmuligheder i præsters efteruddannelse. Det har både positive og negative konsekvenser.

Først de positive: Efteruddannelse på TPC, pastoralseminarierne, universiteterne, stiftsplan kan komplettere hinanden. I stedet for at se disse steder/institutioner som modspillere eller konkurrenter, kan man se dem som medspillere. Set fra stiftets side kan vi bidrage med en lokal baseret efteruddannelse. Den har sine stærke sider i følgende forhold:

- korte ikke-internats kurser (flere yngre kvindelige præster har svært ved at komme hjemmefra i længere tid)
- pastoral-teologiske 'værktøjskurser'/workshops (vielsestaler, begravelsestaler, børnegudstjenester, minikonfirmand-undervisningstilbud)
- etablering af teologiske netværk (hvor refleksion på praksis er i focus)
- etablering af tutor- og mentorvirksomhed
- etablering af pastoralteologiske og kirkelige kurser/seminarer på tværs af arbejdsgrupperne på den kirkelige arbejdsplads (præster, kordegne, sognemedhjælpere, kirketjenere, organister, menighedsrådsmedlemmer)
- styrkelse af teamwork ånd, som ministeriets betænkning 1477 lægger op til.

TPC er et unikt sted. Her samles præster på tværs af teologi og kultur for at tænke teologi og kirke igennem. TPC bør udvikles til et centralt forskningsbaseret pastoralteologisk institut, hvor følgende opgaver kunne løses:

- korte og lange pastoralteologiske kurser (som det hidtil har foregået)
- udbygning af pastoral-teologisk videnscenter med professorater og lektorater med speciale i de klassiske pastoral teologiske fag (homiletik, liturgik, poimenik, religionspædagogik). I rapporten peges på en studie- og forskningsfond med udvikling af pastoralteologisk vidensudvikling af pastoralteologisk viden. Den kunne udvikles og videreudvikles her.
- etablering af en decideret sognemedhjælperuddannelse, en professions-bacheloruddannelse "Kristendom, kultur og kommunikation" (udarbejdet af KiVi og diakonhøjskolen i Århus)

Man skal ikke spille den lokalt og centralt baserede efteruddannelse ud imod hinanden. De kompletterer hinanden. Præsters 'tid', 'omstændigheder', 'livshistorie' har i dag en betydning for valg af efteruddannelsessted og -omfang.

Så det kritiske: Ambitionen i b1503 om mere og bedre videreuddannelse modsiges af den restriktive 'puljetænkning' omkring efteruddannelsesdage, der i den grad lægger en begrænsning på efteruddannelsesmuligheder (både på det lokale og centrale niveau). På det overordnede (ideologiske) plan vil b1503 styrke efteruddannelsen, men niveauet under virker betænkningen som en kølig besparelsesplan. Lad det overordnede sigte få magten!

Klippekortet

”Klippekortet” er udtryk for en evaluerings-, kontrol- og overvågningskultur, som synes unødvendig. Der sker i b1503 en kolossal overbureaukratisering af efteruddannelsen. Skal provsten have den stilling, betænkningen lægger op til, bør han/hun løses fra præstelige forpligtelser. Det gør ingenting, for han/hun bør i langt højere grad tilskrives den rolle, han/hun har: at være leder.

I administrationen af efteruddannelsen, tilskrives provsten imidlertid en for stor OG unødvendig rolle. Hvad angår den forlængede praktikordning i forbindelse med pastoralseminariet, som jeg fuldt ud kan bifalde (forudsat at praktikanten ordineres!!), så kan praktikpræsten sagtens imødekomme kravet om evaluering og tilsyn i samarbejde med pastoralseminariets rektor. Her behøves hverken provst eller biskop.

Den indbyggede maksimumgrænse i forbindelse med klippekortet strider fuldstændig imod ånden i B1503, der hedder: mere efteruddannelse. Med klippekortet indskrænkes efteruddannelsesmulighederne. Lige præcis hermed spiller man den lokalt stiftsbaserede efteruddannelse og TPC ud imod hinanden. Lad det hidtil frie og liberale system fortsætte med provst og biskop som garanter for en ansvarlig efteruddannelsespolitik. Klippekortsystemet er ikke bare udtryk for en snigende mistillid til præstens selvansvar, men også udtryk for en infantilisering og begrænsning i efteruddannelsesmuligheder.

Som sagt er der mange gode ambitioner om udvidet efteruddannelse i b1503. Både på det ene og andet plan. Og den kan jeg fuldt ud tilslutte mig. Men ambitionen overskygges af de mange modsatrettede tendenser i betænkningen: øget bureaukratisering, herunder klippekortsystemet, den unødige opnormering af provst/provsti som omdrejningspunkt i efteruddannelsen, den manglende fokusering på dannelse af en teologisk eksistens med sans for udlægning og formidling.

Med venlig hilsen

Jørgen Demant
sognepræst i Kgs. Lyngby
teologisk konsulent for biskoppen over Helsingør stift.

Sognepræst, ekst.lektor., ph.d.-stud, cand.teol et it.
Christian Grund Sørensen
Esgevej 1 Kgs.Tisted 9610 Nørager
98656102 – cgs@km.dk

Hørings svar i f.h.t. Betænkning 1503, "Uddannelse og efteruddannelse af præster"

Med udgangspunkt i den interessante og visionære betænkning tillader jeg mig at fremsende nogle kommentarer og forslag:

Ad. udviklingen af det generelle teologistudium.

Det har generelt været fastslået at den teologiske uddannelse bør foregå alene på de to teologiske fakulteter i København og Århus. Spørgsmålet er imidlertid, om dette holder overfor en nutidig uddannelsesopbygning, hvor modulerne bachelor og kandidat ofte kombineres på forskellig vis med interessante fagkombinationer til følge.

1) Man kunne i den sammenhæng forestille sig alternative kombinationer, som giver den studerende flere muligheder for at målrette sit studie, og derigennem måske også på sigt at målrette sig til en mere specialiseret tjeneste indenfor Folkekirken. Et eksempel kunne være de studerende, som allerede nu har kombineret en ba. i teologi med en cand.it. overbygning med speciale i multimedier og formidling af livssyn, sådan som denne uddannelse har været udbudt på Aalborg Universitet.

En sådan kombinationsuddannelse kunne inddrage erfaringer fra flere læringsmiljøer – og være gavnlig i en befrugtningssproces i.f.t. udvikling af de diverse kompetencer, som fremtidens præster har stærkt behov for. Jeg mener dog at det er vigtigt, at de pågældende institutioner tilsigter en kobling mellem uddannelserne, sådan som jeg mener at erfaringerne har været i f.h.t. de uddannelse(sdele) som har været udbudt på Aalborg Universitet, og hvor man har søgt at inddrage at videreudvikle den studerendes teologiske kompetencer sideløbende med erhvervelsen af alternativ faglighed.

2) På den baggrund kunne man forestille sig flere aktører i spil i f.h.t. elementer i de teologiske uddannelser (lige fra enkelte kurser til semesterforløb og uddannelsesmoduler). Det kunne være Aalborg Unviersitet (hvor Institut for Kommunikation tidligere har arbejdet med præster/teologer/kirkeligt ansatte). Det kunne også være Menighedsfakultetet og Dansk Bibelinstitut, som kunne have været nævnt i betænkningen qua deres bachelor-forløb. Det virker ikke indlysende på forhånd at afskære samarbejdspartnere, i en situation hvor det gælder om at opbygge en større tilgang interesserede studerende, og at man måske må erkende, at der kan være andre veje til præsteembedet end et klassisk teologistudium. Ligesom Folkekirken kunne beriges af kompetencer, hvor klassisk teologi kombineres med andre fagretninger. Man kan f.eks. tænke på kompetencer indenfor informationsteknologi, kommunikation, visse typer etik, It-støttede sprogstudier, sociologi o.a.

Af disse årsager mener jeg at andre institutioner end KU og AU bør inddrages i den fremtidige udvikling af teologiske kompetencer, og ideelt indgå i det påtænkte samarbejdsudvalg mellem Folkekirken og universiteterne.

3) Det vil være en positiv udvikling, hvis den teologiske dannelse også indtænker det spirituelle aspekt. At kristen praksis som bøn, bibelstudier og personligt fromhedsliv ses som et gode for Folkekirken, og ikke noget, som bør udelades i et holistisk syn på præsteuddannelsen. Præstejobbet adskiller sig fra de fleste

andre jobs ved at fordre en personlig stillingtagen og tilslutning. Lige så vel som vi anerkender, at kristent praktiserende mennesker kan arbejde højt kvalificeret indenfor andre fagområder, må Folkekirken vise sig støttende overfor, at en sådan konfessionel praksis kan kombineres med et teologisk studium. Jeg tror at mange unge afskrækkes fra teologistudiet, fordi der er for lidt fokus på den praksis, som er en naturlig ting på de konfessionelt bårne teologiske uddannelser. Når det er sagt, skal det naturligvis også være muligt at læse teologi ud fra helt andre bevæggrunde og livssyn.

Ad. efteruddannelse for præster.

I betænkningen lægges op til en større anvendelse af midler på eksterne efteruddannelsesforløb for præster. Det giver jo nye muligheder, for så vidt at midlerne ikke opsuges af kurser med en meget høj omkostningsprofil. Jeg vil foreslå at:

- 1) Der lægges vægt på at kurser giver reelle kompetencer og er på et forsvarligt, fagligt niveau. Måske er det mere realistisk at alliere sig med eksisterende undervisningsinstitutioner, som kan etablere målrettede studieforløb, i stedet for at løbe an på et merkantilt uddannelsesmarked. Der kunne f.eks. Aalborg Universitet byde ind, ligesom de teologiske uddannelser af mere elelr mindre konfessionel karakter kunne udbyde forløb, som korrelerer med teologernes forudgående kompetencer. Samtidig kunne man på den vis holde udgifterne i tømme, så der kunne blive mulighed for kvantitativt mere efteruddannelse.
- 2) Man kan problematisere, om det er muligt at give adekvat efteruddannelse med et omfang af 20 dage/5 år. Det er min oplevelse, at præster også gerne vil have faglig udvikling gennem længere (og evt. formelt kompetencegivende) forløb. Med længere forløb er det selvfølgelig klart, at spørgsmålet om afløsning ville kræve mere afklaring.
- 3) Det er vigtigt at erkende den sociale og regenerative funktion som er af de nuværende efteruddannelsesforløb på TPC. Det er givet at mange flere præster ville brænde ud, hvis ikke der er mulighed for internatskurser udenfor sognene. Her spiller præsternes særlige isolerede arbejdsstil og bopælsforhold ind.
- 4) Ved at indsætte provsten i en så central funktion i tildeling af efteruddannelses kan der banes vej for en usund afhængighed af provsten og dennes præferencer. Hvis provsten er engageret i diakoni, så vil der muligt blive allokeret flere midler til kurser i diakoni osv. Det er en stor kompetence at tildele een person og i og med Folkekirkens betydelige teologiske og metodologiske spredning kan det næppe undgås at der kan blive visse uoverensstemmelser. Man kunne i stedet have en mere central pulje i stiftet, hvorfra den enkelte præst kunne hjem søge midler.

Ad. Kompetenceudvikling

Det er er al ære værd at betænkningen sigter mod en generel højnelse af kompetenceniveauet hos præsterne. Det kan være svært at komme videre fagligt efter kandidateksamen, og Folkekirkens postmoderne udfordringer kræver bestemt et højt fagligt niveau hos præster og andre.

Med venlig hilsen

Christian Grund Sørensen

Høringssvar vedr. betænkning 1503: Uddannelse og efteruddannelse af præster

Lad mig da bare begynde med at understrege, at jeg ikke er uddannet til at læse denne type rapporter og heller ikke til at formulere mig rapportagtigt. Så hvis mit korte høringssvar ikke har samme tørre og formelle tone, så er det jo bare fordi jeg er ... teolog og præst! Jeg har hverken evner eller tid til lange detaljerede kommentarer. Så her er mine små men velmente dryp:

1) Det er godt, at:

- man tager rekrutteringsproblematikken, den kommende præstemangel og eventuel manglende trivsel blandt præster alvorligt.
- man som et led i denne "tagen alvorligt" overvejer forbedringer af uddannelse og efteruddannelse.
- man i den forbindelse overvejer at tænke i mere praktik af den ene eller anden art.
- supervision og mentorordninger er med i overvejelserne.

2) Det er usikkert, om:

- "ordineret" praktik på pastoralseminariet er måske/måske ikke en god idé. Jeg tvivler på, at sognebørnene vil være begejstrede for at blive betjent af en praktikant. Jeg tvivler på, at praktikanterne på bare 3 måneder kan være så stor en gevinst for sognet, som rapporten lægger op til. Jeg tvivler på, at præst/provst vil opleve det som en ekstra ressource i sognet og ikke som ekstra arbejde (hvad med at overveje en slags kapellan-ordning, hvor nogle kirker har faste "begynder-præste-stillinger").

3) Det er skidt, at:

- rapportens anbefalinger, så vidt jeg kan se, betyder mindre mulighed for efteruddannelse af præster og samtidig mindre fleksibel uddannelse.
- rapporten, så vidt jeg kan se, slet ikke tager højde for eller stilling til betydningen af Menighedsfakultetet (MF) og Dansk Bibelinstitut (DBI). Jeg har fulgt en del undervisning på MF og ville ikke være nær så godt rustet som præst, hvis ikke jeg havde fulgt undervisning og fået praktisk erfaring dér! Ja, spørgsmålet er, om jeg (og mange andre præster) overhovedet ville have været præst i Folkekirken uden MF/DBI. Jeg har ikke forstand på teknikaliteterne i forholdet mellem Folkekirken, universiteterne og MF/DBI. Men at to teologiske uddannelsessteder, som begge anerkendt er på et akademisk niveau, og som samtidig har opbakning nok til at finansiere sig selv, og som har været med-uddannere af vist nok omkring 200 af landets folkekirkepræster de sidste 30-40 år slet ikke tages alvorligt eller anerkendes som en eller anden medspiller i denne her rapport ... det er nærmest pinligt! MF/DBI har netop gjort noget af det, som man i rapporten nu lægger op til: sammentænkning af teori og praksis, universitet og kirke, teologi og formidling. Som et absolut minimum burde rapporten lægge op til, at man lytter til MF/DBI og lærer af deres erfaringer, ligesom der i rapportens arbejdsgruppe, udvalg og blandt undersøgelsespersoner burde have været folk med erfaring fra MF/DBI. Det ser ikke ud til at være tilfældet! Jeps! Som I fornemmer, er jeg ret vred over den mangel ved rapporten. Medmindre man kan påvise, at MF/DBI ikke har et acceptabelt fagligt niveau, eller at præster med baggrund på MF/DBI er enten dårligere teologer eller præster, så er det simpelthen for useriøst og usagligt ikke at tænke MF/DBI med! Jeg kunne nok skrive en del mere her, men jeg tror, min pointe er klar.

4) Jeg anbefaler desuden, at:

- man i det videre arbejde gransker og forholder sig til det netop udkomne bog af Erling Andersen "Et job med mening".

Så altså: Der er både godt og skidt! Held og lykke med det fortsatte arbejde! Det er sikkert ikke let!

Med venlig hilsen
Henrik Laursen
Sognepræst i Vigerslev Kirke, Valby

Stubbekøbing den 15. april 2009

Kirkeministeriet

Frederiksholms Kanal 21

Postboks 2123

1015 København K

Kommentarer til Betænkning 1503 Uddannelse og efteruddannelse for præster.

Teologistudiet har det særkende, at flere modne studerende søger ind på studiet af interesse end på andre studier, men de søger også ofte ind for at få et embede i Folkekirken. Som sent uddannet præst med 25 års erfaring fra arbejde i akademiker stillinger, samt arbejde i menighedsråd, er det magtpåliggende for mig, at gøre opmærksom på, at der for at tiltrække modne studerende og anspore dem til at færdiggøre studiet, bør tages større hensyn til de kvalifikationer, de kommer med fra deres tidligere uddannelser og erhvervsliv. Disse studerende er ikke blevet mindre betydningsfulde, i en tid hvor det er blevet stadig sværere at tiltrække et tilstrækkeligt antal yngre studerende til at opfylde behovet for præster i Folkekirken. Menighedsrådene ønsker og vælger da ofte kandidater, der har livserfaring frem for de unge.

Om teologistudiet.

Kontaktforum: Der er i forslaget lagt op til et kontaktforum, som et frit samtaleforum, og at dette forum ikke har formelle kompetencer, men kan forelægges forskellige spørgsmål. Et sådant forum kan være spændende at sidde i, hvis samtale er det væsentlige, men det bør nok understreges, at for at det skal få betydning, er det væsentligt, at det selv sørger for en arbejdsbeskrivelse hurtigt efter nedsættelsen. Forummet vil ellers meget let blive overset og kommer hurtigt til at virke som om, det kun nedsat for deltagernes egen skyld. Dets betydning kan meget let blive ringe.

Pastoralteologisk Institut. Der er lagt op til, at et sådant institut skal give de unge studerende mulighed for tidligt at få afklaret om deres fremtid ligger i præsteembedet. Mine erfaringer blandt de unge studerende er, at de i løbet af studiet gennemgår en modningsproces, og at de på et tidligt tidspunkt møder private organisationer, der søger at få dem til at afklare deres tro. De unge er heldigvis selv oftest opsøgende indenfor Folkekirken, og et institut af den karakter midt i det, som betænkningen stadig ønsker, skal være et åbent, akademisk miljø, med den akademiske frihed som et kendetegn, kan få den modsatte effekt af hensigten. Med hensyn til de modne studerende vil et sådant institut formodentlig med bestemt have den modsatte effekt af hensigten. Man vil meget let føle det som et snærende krav, og det kan afholde folk fra at fortsætte studierne. Hvis man ønsker et sådant institut, skal det klart fremgå, at det er et tilbud fra Folkekirken, og kun et tilbud, og ikke fremstå som en del af et akademisk studie. Ønsker man svenske tilstande, må man klart give udtryk for, at studerende, der vil være præster i Folkekirken, skal have en aftale med og indrette sig på en vurdering af Folkekirken. Modne studerende ønsker for det meste ikke at tage

stilling til spørgsmålet om ansættelse i Folkekirken før de er nået gennem studiet. Deres ønsker ændres for øvrigt meget i løbet af studiet, ikke på samme måde som de unge studerende, men der foregår også her en udvikling. At pålægge modne studerende at skulle deltage i praktiske øvelser, som de måske har meget større erfaring med end eventuelle lærere, eksempelvis kordegnen med flere års erfaring, der ønsker at studere teologi, vil man vel ikke pålægges at deltage i uddannelse om praktiske forhold, som hun har et godt kendskab til. Eller juristen /økonomen, der bliver pålagt at deltage i kirkeret eller budget og regnskabsundervisning. Kort sagt: hvis man ønsker et sådant fakultet, skal der tages individuelle hensyn, og manglende deltagelse i undervisningen skal ikke kunne forhindre den studerende i på et senere tidspunkt, at blive præst i Folkekirken.

Optag på studiet. Rekrutteringspolitikken. Den akademiske uddannelse skal værdsættes, som det er nævnt, frihed i studiet, valgmuligheder og fri forskning. For at tiltrække studerende er det nødvendigt, at der gives mulighed for også at studere mere, om man så må sige, almene fag f.eks. kommunikation, som der for øvrigt med fordel kunne undervises i. Sådanne fag vil give mulighed for meritoverførsel til andre studier. Der bør tænkes både den ene og den anden vej. Såvel at tiltrække studerende, der er begyndt på andre studier ved tilbud om meritoverførsel, ligesom der bør tages mere hensyn til modne studerendes tidligere uddannelser og erhverv. Modsat kan det tiltrække studerende, at der er almene fag, der kan meritoverføres til andre fag, så de tør begynde på studiet og ikke fravælger på grund af studiets smalle undervisningstilbud. Samarbejde f.eks. med Det humanistiske Fakultet bør også kunne overvejes, da man på den måde kan gøre det mere legalt blandt de unge at snuse til teologien, hvilket kan medføre, at interessen bliver til en gennemførelse af uddannelsen i teologi.

Med hensyn til sprogundervisningen, som jeg mener, er væsentlig, så bør den tilrettelægges i sammenhæng med bachelor studiets grundlæggende undervisning i kendskab til Bibelen. Den måde undervisningen i hebræisk foregår, er langt at foretrække frem for, at et andet fagområde står for undervisningen i græsk og latin. At bliver undervist i oldgræske tekster af, i forhold til teologistudiet, tvivlsom karakter, jeg kan desværre nævne kedelige eksempler, føles som tidsspilde i forhold til, hvad man skal bruge sproget til. Det er i øvrigt de færreste, der vil bruge sprogundervisningen til at meritoverføre til andre fag, da der ikke her er mange erhvervsmuligheder.

Om pastoralseminariet.

Anbefalingen om at udvide undervisningen er udmærket. Balancen mellem teori, øvelser på seminariet og praktik i embederne forekommer god i forslaget. Blot må man være sig bevidst ved teori undervisningen på Pastoralseminariet, at det ikke skal være en teologisk diskussions klub. Dette kan der være fare for, specielt når den første teori periode er åben for personer, der ikke er medlem af Folkekirken. Man bør være sig meget bevidst om, hvilke opgaver man har på Pastoralseminariet, nemlig at formidle praktiske forhold. Dette medfører selvfølgelig ikke, at undervisningen er af mindre værdi end på universitetet, og heller ikke, at der kun skal undervises i praktiske øvelser, men indholdet skal hele tiden have det sigte, at være værdifuldt i det praktiske arbejde. Her, igen, bør der kunne tages hensyn til modne studerendes særlige erhvervsmæssige baggrunde, så man ikke pålægges at deltage i noget man evt. kender bedre end læreren.

Med hensyn til evaluering / eksamen, bør man være sig bevidst om, at man kan udelukke personer fra arbejde i Folkekirken. Det kan selvfølgelig være hensigtsmæssigt og nødvendigt i visse tilfælde, men Folkekirkens rummelighed bør altid have for øje.

Praktikpladser: Det bør tages seriøst, at der stadig er, og også fremover vil være mange jobs på landet og i små og mellemstore byer. Derfor bør alle stifter være med praktikordningen, så der gives bedre muligheder for praktik i yderdistrikterne. Evt. bør det være mere eller obligatorisk at være tilknyttet et landsogn i en periode. Det giver mulighed for at vurdere det til tider ensomme job på egen krop. Stifterne kunne være behjælpelige med at arrangere overnatningsmuligheder og transport, så de studerende ikke ligger eller føler at de ligger præsterne til last i praktikperioden. At bo i præstegårdene, kan selvfølgelig give en helt speciel indsigt, men at bo sammen med andre studerende i en praktikperiode, så man møder på arbejde hos de involverede præster, giver mulighed for diskussioner de studerende imellem under praktikopholdet og en tiltrængt afslapning for såvel den studerende som praktikpræsten.

Om efteruddannelse af præster. Den nye model forekommer tidssvarende. At omdrejningspunktet bliver provsten, forudsætter selvfølgelig at provsterne har de fornødne kompetencer. For provster som for præster men også for biskopper forudsættes selvfølgelig en interesse i og erkendelse af, at den livslange læring er nødvendig også indenfor teologien. Med hensyn til menighedsrådenes mulighed for medvirken ved valg af præstens efteruddannelse, er dette modtaget med stor interesse hos de menighedsråd, jeg kender.

Sluttelig vil jeg bemærke, at jeg bl.a. har arbejdet med undervisning på forskellige niveauer, også akademisk, i mine tidligere ansættelser, og at det er vigtigt for mig, at alle aldersgrupper tilgodeses i et uddannelsesforløb specielt i disse tider, hvor alle hele tiden skal udvide og opgradere deres kompetencer. Med hensyn til det teologiske studie har jeg bevidst valgt, at gennemføre studiet uden at meritoverføre fra mine tidligere uddannelser og erhverv. Derfor har jeg erfaring med såvel undervisningen på universitetet i København som Pastorseminariet sammesteds.

Med venlig hilsen

Margrethe Tøttrup

Sognepræst i Stubbekøbing-Maglebrænde

cand. jur. & theol.

Møllegade 2, 4850 Stubbekøbing

Tlf. 5444 1230

Mail: mat@km.dk

Kirkeministeriet

km@km.dk

Høringssvar til betænkning 1503/2009

Som kommentar til den udmærkede betænkning og som svar til Deres ledsagende brev derom, dok. nr. 393611 af 6 februar skal jeg gerne bemærke følgende:

Om teologiuddannelsen

Efter min opfattelse må den på ingen måde svækkes, navnlig ikke hvad angår sprogfagene. Folkekirkens Hellige Skrift er et såre menneskeligt forehavende, som vel handler om Det Hellige, men er skrevet og samlet efter tendenser, hvoraf mange er velkendte. Seriøs tekstkritik kræver således et grundigt kendskab til de klassiske sprog samt hebraisk, og et studium af faglitteraturen tillige et tilstrækkeligt kendskab til engelsk og tysk - og i mindre grad fransk. Dertil kommer, at en sådan tekstkritik kan være med til at modvirke fundamentalisme af forskellig slags.

At frafaldet på uddannelsen er relativt stort bør ikke søge delvist afhjulpet ved at sænke kravene. De bør derimod holdes i hævd. Det kunne bidrage til at højne fagets status.

At søgningen i en periode er vigende og der derfor må formodes en vis mangel på kandidater, behøver ikke nødvendigvis føre til præstemangel, da der – som man har gjort det tidligere - kan iværksættes en særuddannelse for kandidater med efter skøn tilstrækkelige kvalifikationer.

Folkekirken er en luthersk-evangelisk kirke på linje med andre, men den er også i høj grad nationalkirke, på godt og ondt. En svækkelse af teologistudiets niveau ville føre til yderligere isolation i forhold til omverdenen og til de helt nødvendige stimuli der udgår derfra.

Udannelsen bør vare de fem år, den gør, normeret efter, at kandidaterne i forvejen har aflagt de krævede eksaminer i oldgræsk og latin.

Om Pastorseminariet

Da jeg gik på pastorseminariet i halvfemserne havde jeg overordentlig stor glæde og udbytte af den den gang meget velkvalificerede undervisning. Undervisningen kunne med stor fordel udvides til at vare et halvt år i stedet for de [bortset fra praktikperioderne] de facto tre måneder. Et væsentligt problem var, at ledelsen og i mindre grad andre lærere ganske enkelt ikke havde tid til samtaler med de studerende eller i det hele taget var tilstede. Der kan dog dukke mange spørgsmål op undervejs, også af rent personlig karakter, som der bør tages hånd om under et sådant forløb!

Om praktik

Man kunne forestille sig, at vikariater på op til et halvt års varighed ikke skulle slås op og besættes af menighedsråd, men at man fordelte nogle af de mange vikariater, der trods alt er rundt omkring, blandt de studerende på Pastoralseminariet. Det burde kunne lade sig gøre, hvis Pastoralseminariets kapacitet udvides til at kunne følge praktikanterne på tæt hold, naturligvis i samarbejde med provst og en 'praktik-mentor'.

Den kirkelige undervisning kunne kombineres med en dertil hørende vielse, som dog skulle være forskellig fra en egentlig ordination. Således burde det ikke være muligt, at blive ordineret uden at man forinden har været i 'rigtig' praktik i mindst et halvt år. Dette ville give ansøgere til faste præstestillinger et vældigt kvalifikationsløft.

Om efteruddannelsen

Også den har jeg haft stor glæde af. Den er krævende og bør medføre tjenestefrihed de første 4 år. Efteruddannelse bør gøres obligatorisk hele arbejdslivet. Det er den i mange andre fag og det ville kunne være inspirerende for mange, ikke mindst præster i mindre embeder i små landsogne, hvor isolation og ensomhed kan være et problem. De praktiske fag og de klassiske teologiske discipliner bør vægtes lige højt!

Særlige professorater ??

Man bør overveje, om ikke der bør oprettes særlige (på sin vis ordinære) professorater (en slags kirkelig 'ordinarius') ved de teologiske fakulteter i disciplinen Praktisk Teologi. Dette ville formentlig give faget et løft og en højere status. Man kunne for kandidater, der ønsker at gå præstevejen og følge undervisningen på Pastoralseminariet, så stille som krav, at de havde gennemført undervisning i faget på universitetet. Sådanne professorater burde i så fald kun kunne besættes ad folkekirkelig vej, vel sagtens i samråd med fakulteterne.

På denne måde kunne der opstå et lidt tættere bånd mellem folkekirken og de teologiske fakulteter, samtidig med at man bevarer begge institutioners uafhængighed. Denne uafhængighed er altafgørende, hvis teologien skal bevare sin status som selvstændig videnskabelig disciplin.

Man kunne forudse stridigheder mellem de forskellige kirkelige fløje [hvad ellers?] om besættelsen af disse lærestole, men de kunne delvist opvejes ved at tilknytte et lektorat til hvert professorat, så det bliver nemmere at fordele sol og vind lige. Man kunne også tænke sig sådanne professorater som tidsbegrænsede stillinger. Sådanne professorater og lektorater bør i givet flad være finansieret af folkekirkelige midler. Et samarbejde med præstehøjskolen ville også kunne fremmes ad den vej.

Om provsterne

En provstestilling bør højst kunne kombineres med en halv præstestilling, både af hensyn til provsten men også af hensyn til provstiets (nye) præster.

Det er mit håb, at mange af de gode forslag, der ses i betænkningen, kan føres ud i livet, så vi bevarer de danske præster relativt høje uddannelsesniveauer og justerer forholdene for yngre præster i folkekirken, så de bliver mere tidssvarende og interessante for de yngre generationer.

Mvh

Jan Basie

Jens Rønn Sørensen
Sognepræst i Paarup sogn
medlem af Fyens Stiftsråd
Ved Kirken 5
5210 Odense NV

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1213 København K

Vedr. Betænkning 1503 – Uddannelse og efteruddannelse af præster - hørings svar

Med betænkning 1503 er der fremlagt et gennemreflekteret bud på uddannelse og efteruddannelse primært af præster, men også efteruddannelse af provster og biskopper og – som noget helt nyt – forslag til retningslinjer for uddannelses- og efteruddannelseskra v for sognemedhjælpernes stillingsområde.

Med dette hørings svar vil jeg foreslå **oprettelse af Folkekirkens Center for Vidensdeling**. Jeg vil argumentere for relevansen heraf i forbindelse med en drøftelse af uddannelse og efteruddannelse af præster. Og jeg vil formulere nogle af de opgaver et sådant center kan løse.

Udover dette vil jeg ikke undlade at påpege, at et center for vidensdeling falder naturligt i tråd med udviklingen i retning af øget og styrket samarbejde, som er fremgået af **betænkningerne 1477 og 1491**, ligesom det vil kunne blive et godt værktøj i det **målsætningsarbejde**, der med ændringen af **lov om menighedsråd** er blevet indført som en del af menighedsrådets arbejde.

Min baggrund for at fremkomme med forslaget er dels mine erfaringer som præst gennem snart 25 år, hvor jeg til stadighed har engageret mig i udvikling af initiativer til styrkelse af det lokale kirkelige liv, og dels mit medlemskab af Fyens Stiftsråd. I sognene har jeg arbejdet for samarbejde over sognegrænser i den geografiske nærhed, og i Stiftsrådet har jeg anset netop etableringen af et forum for vidensdeling på stiftsniveau til styrkelse af samarbejde over sognegrænser for at være mit særlige indsatsområde.

Jeg har erfaring som vejleder for unge kolleger, idet 5 ganske unge præster gennem årene har haft embede eller vikariat i Paarup sogn. Endvidere har jeg været praktikpræst ved Pastoralseminariet og virker som kursusleder og underviser i den obligatoriske efteruddannelse under Folkekirkens Institut for Præsteuddannelse.

Forslag om oprettelse af Folkekirkens Center for Vidensdeling.

Der bliver tænkt nyt og gjort forsøg med kirkeligt arbejde indenfor alle felter af Folkekirkens virksomhed. Forkyndelse, undervisning, diakoni, musik, religionsmøde, administration o.m.m. Forsøgenes skala spænder fra det enkelte sogn over samarbejde mellem flere sogne til provstiplan, stiftsniveau og nationalt niveau.

Meget finansieres over den lokale kirkelige ligning eller af det bindende stiftsbidrag. Noget støttes af Folkekirkens Udviklingsfond og atter nogle har måttet søge hel eller delvis finansiering gennem bidrag fra private fonde, legater o.s.v.

Denne mangfoldighed af initiativer opleves i reglen som en styrkelse af det lokale kirkelige liv med inddragelse af såvel lønnede som frivillige medarbejdere. Imidlertid er det min erfaring, at dette store arbejde lider under **2 væsentlige mangler**. Den ene er manglen på **vidensdeling**, den anden fraværet af **kvalificeret evaluering**.

Manglen på vidensdeling – altså et sted, hvor andres indsigter og erfaringer er opsamlet og gjort tilgængelige – betyder, at man alt for mange steder er henvist til at begynde helt fra bunden, skønt noget lignende findes andre steder. Dette kan være en udfordring og en styrke, men vil i reglen være en svaghed. Der er risiko for, at man opgiver overhovedet at gå i gang. Der er risiko for, at man kommer til at begå fejl, som andre har begået. Der er risiko for, at man må give op med frustration over både spildte midler og spildt engagement til følge. Og der er risiko for, at man kommer til at bruge energi og midler på noget, der i forvejen findes så tæt på, at et samarbejde ville være en indlysende mulighed.

Ligeledes betyder fraværet af et center for vidensdeling, at den oplagte mulighed for forbedring og udvikling, der ligger i samtale mellem aktører, ikke er etableret.

Og endelig betyder fraværet af et center for vidensdeling, at den mulighed for tilfredsstillelse, der ligger i, at ens indsats bliver gjort kendt, så andre kan drage nytte af den, går tabt. Det er således min antagelse at eksistensen af Folkekirkens Center for Vidensdeling kan være **såvel en hjælp som et incitament** i det kirkelige arbejde, fordi man både kan hente og bidrage med ressourcer.

Manglen på evaluering af kirkelige initiativer fører ofte til, at gode, vellykkede initiativer ikke kommer til andres kundskab på en sådan måde, at indhøstede erfaringer kan anvendes andre steder. Og ligeledes fører manglen på kvalificeret evaluering til, at initiativer kommer på vildspor eller helt må opgives, hvor man måske kunne have sikret, at et projekt kunne videreføres eller – som et minimum – at viden om, hvad der gik galt, blev opsamlet og kan nyttiggøres, så gentagelser med fortsat frustration og spild af ressourcer til følge kan undgås.

Overvejelser om mulige opgaver for Folkekirkens Center for Vidensdeling

Centerets arbejdsopgaver deles mellem **indsamling og formidling**. Det skal være aktivt indsamlede på den måde, at det selv tager kontakt til sogne, personer eller institutioner, der arbejder på en måde og med projekter, der skønnes at være relevante for Folkekirken som helhed. Og det skal være passivt indsamlede på den måde, at det modtager indberetninger og rapporter af samme karakter. Alt indsamlet materiale systematiseres og gøres tilgængeligt i en database. Ligeledes skal det være aktivt formidlende i den forstand, at det gør sin virksomhed kendt. Og det skal være passivt formidlende i den forstand, at det svarer på henvendelser, hvad enten det drejer sig om at videregive allerede indhøstede erfaringer, eller det drejer sig om at etablere kontakt mellem forskellige parter, der henvender sig med fælles interesse.

Det ligger ikke umiddelbart i min vision for Folkekirkens Center for Vidensdeling, at det også skal være evalueringsinstitut for Folkekirken, men det kunne være en mulighed. Behovet er under alle omstændigheder til stede.

Folkekirkens Center for vidensdeling i relation til betænkning 1503

Når jeg bringer Center for Vidensdeling i spil i forbindelse med høringsfasen vedr. betænkning 1503, skyldes det, at netop **vidensdeling er et ønske hos stadig flere unge og yngre præster**. De kommer i embede med en fond af teoretisk indsigt tilsat engagement og vilje til at arbejde i det sogn, der har kaldet dem. Og de kommer for langt størstepartens vedkommende med et stærkt ønske om et frugtbart samarbejde med kolleger – også hvor de bestrider et embede, de som udgangspunkt er alene om.

Det fremgår tydeligt af betænkningen, at man ønsker at sammentænke teoretisk og praktisk uddannelse på en mere integreret og integrerende måde, end det hidtil har været kendt. Det er min klare opfattelse, at Center for Vidensdeling kan blive et værdifuldt **bindeled imellem teori og praksis** og en vigtig aktør i uddannelse, efteruddannelse og dagligt arbejde for nuværende og kommende præster.

Folkekirkens Center for Vidensdeling vil være en kilde til inspiration for **det samarbejdende teologiske fællesskab** imellem præst, provst og biskop i udmøntningen af den ”klippekortmodel”, betænkningen lægger op til. Alle præster, unge som ældre, har brug for et videnscenter, hvori vi kan orientere os om aktuelle udviklingsmuligheder. Et videnscenter kan i særlig grad være en støtte for provsten, der skal vejlede og godkende efteruddannelsestiltag for provstiets præster. Provsten kan forud for **medarbejderudviklingssamtaler** orientere sig og – ikke mindst – bruge centret for at kunne følge op på samtalerne på en måde, så efteruddannelsen både bliver til gavn for den enkelte præst og bidrager til helheden.

Det vil være et mødested for de **uddannelseskonsulenter**, der med betænkningen foreslås ansat i de enkelte stifter. Disse vil være naturlige samarbejdspartnere og sikre en nær kontakt imellem Folkekirkens Center for Vidensdeling, stifter og provstier, så inspiration og information kan strømme begge veje. Folkekirkens Center for Vidensdeling skal nok oprette en elektronisk database, men den **personlige kontakt** er en forudsætning for, at det kan få den betydning, det tiltænkes. Centret vil kunne få stor betydning i at **etablere netværk** indenfor Folkekirken og inddrage andre organisationer.

Med sin store og opdaterede viden om, hvad der aktuelt foregår, vil Folkekirkens Center for Vidensdeling være en nødvendig ressource for både aftagere og udbydere af kurser indenfor efteruddannelse af præster.

I alle aspekter af Folkekirkens virke kan Folkekirkens Center for Vidensdeling således fungere som en **uvurderlig vidensbank** i arbejdet med at sætte Folkekirken i stand til at møde tidens krav og forventninger, som de formuleres af både medarbejdere og brugere, således at man kan tage det bedste af det, som er og har været med ind i det, der skal være fremtidens Folkekirke.

Paarup marts 2009
Jens Rønn Sørensen

Thyregod-Vester pastorat

Vesterlundvej 84 - Thyregod - 7323 Give
75 73 40 22 - jlan@km.dk
www.thyregod-vester.dk

14. april 2009

Vedr. betænkning 1503.

Her på falderebet blot følgende bemærkninger:

Det forekommer mig, at udkastet til "samvirke" mellem præst og menighedsråd med udspillet her, uhyre let kan give anledning til skæve forventninger til præsten fra menighedsrådet med skuffelse, frustrationer og dårligt arbejdsklima til følge.

Ligesom udspillet om, at menighedsrådene skal kunne finansiere efteruddannelse kan give menighedsrådene den indlysende opfattelse at rådene kan have indflydelse på, hvad de skal bekoste.

Endelige må det opfattes som modstridende at menighedsrådene pålægges at spare og samtidig opfordres til at bekoste efteruddannelse for præster, som rådene ikke er arbejdsgiver for.

Venlig hilsen

Jette Langgaard

Sognepræst, Thyregod-Vester, Grene Provsti, Ribe stift.

KIRKEMINISTERIET

16 APR. 2009

Birgit C. Kristensen

Fra: Lars Jensen
Sendt: 8. april 2009 11:20
Til: Kirkeministeriet
Emne: (JABP) Høringssvar vedr. betænkning 1503 "Uddannelse og efteruddannelse af præster"

Til
Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K.

Høringssvar vedr. Betænkning 1503 "Uddannelse og efteruddannelse af præster"

Jeg vil gerne hermed fremsende mine bemærkninger til Betænkning 1503 "Uddannelse og efteruddannelse af præster".

1. Jeg vil gerne først sige, at jeg synes, at der er lavet et på mange måder godt arbejde med mange spændende tanker vedr. uddannelse og efteruddannelse af præster. Særligt finder jeg det positivt, at man overvejer sammenhængen mellem teologiske studium og den praktiske gerning som præst.
2. Forslaget om, at praktikanten "fungerer som præst på sin vejleders og eventuelle teampræsters ordination" (side 8, jf. side 90) vil jeg gerne fraråde. Det er i strid med kirkens klassiske forståelse af ordinationen og skaber forvirring omkring indholdet af ordinationen. Det er fint, at praktikanten prædiker og underviser, men netop som praktikant (ikke-ordineret). Tanken om at fungere på en andens ordination virker opfundet til lejligheden med den begrundelse, at den er mest praktisk (side 90). Men jeg mener, at den er uden basis i den evangelisk-lutherske teologi. Derfor mener jeg, at denne idé bør afvises.
3. Jeg er meget betænkelig ved den "egnedheds-vurdering", som Pastorseminariet skal foretage (side 9). Det betyder, at der er et ganske lille udvalg, som får magt til at sortere og frasortere hvem, der får mulighed for at søge præsteembede i Folkekirken. Jeg finder, at den nuværende ordning, hvor det er biskoppen, der giver kollats og menigheden, der kalder, er langt at foretrække. Hvis en menighed kalder i form af menighedsrådets indstilling, og hvis biskoppen vil give kollats, bør ansøgeren kunne ansættes, når de almindelige kvalifikationer i øvrigt er opfyldt. Lærerne på pastorseminariet rummer på ingen måde hele Folkekirkenes bredde, og de er heller ikke valgt, sådan som biskopper og menighedsråd er det. Jeg er derfor principielt imod, at de får givet magt til at vurdere, hvem der er egnede til at søge embede i Folkekirken, og dermed f.eks. kan lukke bestemte teologiske holdninger ude. Jeg foreslår, at der i stedet afsluttes med en attest for deltagelse i stedet for en "egnedheds-vurdering".
4. Jeg er betænkelig ved at skære i undervisningen på Pastorseminariet. Jeg tror, at der vil gå for meget tabt ved en nedskæring i f.eks. undervisning i liturgi, kateketik, homiletik mv.
5. En krumtap i tankerne for efteruddannelse af præster er provstens rolle. Jeg tror, at det i mange tilfælde kan fungere fortræffeligt. Imidlertid vil der også være situationer, hvor en præst og en provst har et anstrengt forhold til hinanden. Man kan også fremføre den betænkelighed, at der bliver lagt for mange opgaver hen til provsten, så der er en risiko for, at provsten "drukner i arbejde". Under alle omstændigheder mener jeg, at det er meget vigtigt, at biskoppen fastholdes som ankeinstans, hvor præst og provst ikke er enige vedr. efteruddannelse, jf. side 17: "I særlige situationer, hvor en præst ikke er af samme opfattelse som provsten vedrørende efteruddannelse, beslutter biskoppen det videre forløb."
6. Jeg finder det virkelig godt, at menighedsrådene får lovhjælp til at finansiere efteruddannelse for præster (side 17 & 113).
7. Jeg mener, at TPC får en alt for central placering i præsternes efteruddannelse. Der bør gives bedre muligheder for at deltage i og få tjenestefrihed til kurser på alternative uddannelsessteder/eksterne udbydere. Jeg mener derfor ikke, at "præsten bør forpligte sig til i løbet af en fem-årig periode at anvende fem af dagene på et kursusforløb på TPC" (side 20). En sund konkurrence vil også i sidste ende være til gavn for TPC. Hvis der er konkurrence med andre kursustilbud andre steder, vil det tilskynde TPC til at forbedre TPC's undervisningstilbud, så præsterne vælger TPC.

8. Det er virkelig godt, at der lægges vægt på præstens individuelle "ønsker om specialisering og dygtiggørelse inden for de områder, præsten har en særlig interesse i."(side 132).
9. Jeg finder ligeledes, at det er godt, at pligten til efteruddannelse efter de første fem ansættelsesår alene udtrykkes som en hensigt. Tvang, "krav, pligter, tjek, kontrol og regler" (side 210) er ikke vejen frem. Her vil jeg også gerne pege på et andet aspekt, nemlig det som udtrykkes meget præcist på side 210: "Problemet med efteruddannelse nu er, at hver gang man er af sted, så ligger der bare det mere arbejde, når man kommer hjem. Arbejdslettelsen er mest et spørgsmål om at ansætte flere, at der er nogen der kan overtage nogle af de opgaver, man må lade ligge, når man er på kursus".
10. Til sidst vil jeg opfordre til, at man i præsters uddannelse og efteruddannelse medtænker de undervisningstilbud, som alternative uddannelsessteder som Menighedsfakultetet og Dansk Bibel-Institut tilbyder. Jo mere mangfoldigt og facetteret udvalget af muligheder er, jo mere inspiration og jo bedre efteruddannelse af præsterne.

Venlig hilsen

Lars Jensen
Sognepræst i Nexø-Poulsker pastorat
Udegårdsvejen 2
Poulsker
3730 Nexø
Tlf. 5648 8040

Sine Thiman Dreyer

Fra: Michael Lerche Nygaard
Sendt: 15. april 2009 18:59
Til: Kirkeministeriet
Emne: Høringssvar vedr. høring 1503

Svar vedr. høring 1503

Ud fra sognehverdagen et høringssvar vedr. høring 1503.

En god præsteuddannelse og god præsteefteruddannelse sikres bestemt ikke ved et krav om, at de "ikke bør være konfessionelt bundet" (s. 86). Danmark er det land i verden, hvis forskning er stærkest styret af politiske aktører, jvf. nyere udtalelser vedr. klimadebatten og forskere med ikke-velsete synspunkter. At forskningen er overgivet helt i politiske hænder, sikrer ikke kvaliteten. Forskningen må være fri som det, den er: Kirkens egen forskning på kirkens egne præmisser.

Når det gælder de obligatoriske efteruddannelsesforløb, bør de ikke være programmerede, styret fra oven. Langt bedre ville det være, hvis de (helt i tidens ånd inden for uddannelsesverdenen), kunne sammensættes individuelt, i samspil med institutioner, der har dokumenteret kompetence indefor Praktisk Teologi og andre fag.

En øget selvbestemmelse ville være langt at foretrække, fremfor forløb, der "kører på skinner", som de hidtige. Disse rummer mange elementer, der virker som "forhåndenværende søm", men er alligveel obligatoriske, idet kursuslederen har helt frie hænder til at sammensætte et kursus med de elementer han eller hun finder vigtige, f.eks. obligatorisk cellokoncert om aftenen, en obligatorisk film, obligatorisk udflugt for at se på stære osv.

Det er min overbevisning, at efteruddannelsesforløbene ville blive langt bedre, hvis man kunne sammensætte et professionsrettet forløb, der tager hensyn til styrker og svagheder, clearet på MUS-samtaler og lignende.

Med venlig hilsen
Michael Lerche Nygaard
sognepræst, Kristkirken i Kolding
Haderslevvej 38
6000 Kolding

Niels Uldall-Jessen,
Sognepræst i Them,
Tofttegårds Allé 3,
8653 Them,
nuj@km.dk

Them, den 6. april 2009.

Til Kirkeministeriet

Vedr. Betænkning 1503: Uddannelse og efteruddannelse af præster.

Undertegnede sognepræst i Them, Århus Stift, har netop deltaget i endnu et inspirerende og lærerigt kursus på TPC – Præstehøjskolen i Løgumkloster: Kursus 22/09, hvor vi har læst Det ny testamente i kronologisk orden og fået 2 relevante forelæsninger af Mogens Müller og Geert Hallbäck, professorer i Nytestamentlig eksegese ved Det Teologiske Fakultet i København.

Det var den 9. gang og formodentlig sidste gang, jeg i mine 36 års arbejde som sognepræst, har deltaget i efteruddannelseskurser på Præstehøjskolen, hvorfor jeg hermed vil tillade mig at berette om mine gode erfaringer i håb om, at yngre kolleger fortsat vil have mulighed for med jævne mellemrum at kunne del-tage i kurser i de forskellige teologiske fagområder på TPC.

Ikke mindst har jeg haft gavn og glæde af at deltage i 4-ugers studiekursus, som jeg har gjort 5 gange, hvor der udover 3 forelæsningsrækker/kollokvier om teologiske og teologisk relevante emner også har været mulighed for selvstudium, som man ellers ikke har meget tid til i et almindeligt travlt arbejdsliv som præst i et større sogn.

Allerede i januar 1975 efter 2 års ansættelse deltog jeg i et sådant Studiekursus. Dengang var der ingen obligatorisk efteruddannelse for præster og pastoralseminariet havde sine begrænsninger, så det var en mulighed for at standse op i det almindelige arbejde og læse teologi og tale med kolleger. På det kursus blev der arbejdet med 3 emner: Rektor Rudolf Arendt om dogmatik og etik/politik: Frelse og frelse, professor Heine Simonsen om Evangelielitteraturens tilblivelse og professor Chr. Thodberg om Grundtvigs prædikener og salmer fra 1836-37, hvilket samtidig var en god indføring i sammenhængen mellem salmer og kirkeårets tekster.

Så gik der 12 år pga. familieforhold og embedsskifte, inden jeg i 1987 igen deltog i et Studiekursus: Professor Kristen Nielsen om GT læst eksegetisk og litterært og professor Peter Widmann om Nyere trinitetsteologi samt lektor Søren Nordentoft om Dostojevskijs roman: Brødrene Karamassov, som vi endda fik tid til at læse i sin helhed på kursus. Det var en stor og positiv oplevelse ved siden af den historiske og tematiske indføring i Dostojevskijs forfatterskab.

Igen i 1992 og 1995 deltog jeg i Studiekurser med så forskellige emner som Principiel sjælesorg, Inderlighedens teologiske tradition, Profeterne i GT, og Principiel homiletik samt litterære læsninger af hhv. Klaus Høecks digtcyklus: Heptameron og Thomas Manns romanværk: Josef og hans brødre.

Endelig deltog jeg i 2004 i et Studiekursus med rektor Eberhard Harbsmeier: Kierkegaards opbyggelige taler, dr. phil. Peter Ryom: Bachs kirkemusik og universitetslektor Ninna Jørgensen: Mystikken i den kristne tradition.

Ind imellem disse Studiekurser har jeg også deltaget i kortere kurser på TPC i 1997: 5 dages kursus med introduktion til Indledende konfirmandforberedelse sammen med en nyansat sognemedhjælper, og i 2002: 12 dages kursus med professor Jakob Jervells gennemgang af Apostlenes gerninger, samt i 2006: 10 dages kursus om Forsonings teologi ved lektor Hans Vium Mikkelsen, som også forestod det netop afsluttede 10 dages kursus om NT læst i kronologisk rækkefølge. De kortere kurser er mere koncentrerede om et enkelt emne og giver ikke meget tid til supplerende læsning

Alt i alt har jeg altså i mine 36 år som sognepræst deltaget i 9 kurser med op til 165 kursusdage på TPC med indkvartering på Refugiet i Løgumkloster, der er en væsentlig del af det gode studiemiljø omkring Præstehøjskolen, hvortil også hører de gode traditioner for samvær med præstekolleger fra alle dele af Folkekirken og udenfor, som er med til at udvikle et kollegialt fællesskab og samtale på tværs af de fraktioner, der ellers ofte skiller.

Hertil kommer at jeg i 1998-99 fik bevilliget 3 måneders studieorlov til at arbejde videre med et speciale fra studietiden om Lukas skrifternes teologi. Hertil søgte jeg vejledning hos en lærer på Det Teologiske Fakultet i Århus, hvis forelæsninger jeg også fik lejlighed til at følge i nogle måneder forud. Studieorlov blev dengang finansieret af præsternes egne lønpuljemidler.

Endelig har jeg ind imellem deltaget i 1-3 dages seminarer og studiedage på Det teologiske Fakultet og på Stiftscentralen i Århus m.fl. om teologiske og praktisk teologiske emner.

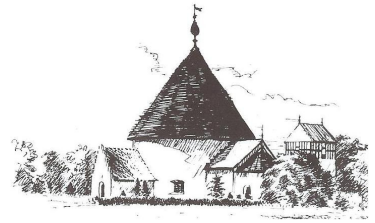
Således har jeg gode grunde til at være glad og taknemlig for de muligheder for relevant efteruddannelse - ikke mindst på TPC – Præstehøjskolen, jeg har nydt godt af i min tid som præst. Det har givet ny viden om teologisk forskning og tænkning og dermed også inspiration til arbejdet med prædikener, sjælesorg og undervisning af konfirmander og voksne

med venlig hilsen

Niels Uldall-Jessen,

NYKER PASTORAT

Sognepræst Per Munch
Ellebyvej 2, 3700 Rønne.
Tlf. 5696 3024. E-mail: pkmu@km.dk

D. 8. april 2009

Til Kirkeministeriet

Re. Høringssvar til Betænkning 1503. Uddannelse og efteruddannelse af præster.

Tak for bogen, hvor der fremlægges tanker og ideer til uddannelse af fremtidens præster. Jeg ønsker ikke at gennemgå de mange forskellige dele af bogen, men blot nævne at par vinkler, som skal tænkes med.

Jeg har deltaget i den obligatoriske efteruddannelse (39) fra 2004 – 2007. Dvs. fire ugers kursus. Hver gang har jeg klaget til leder af kurset samt til provst og biskop over den ualmindelige dårlige undervisning, der blev givet. Jeg er ked af at skulle bruge disse udtryk, men det er milde udtryk for de dårlige kurser.

Jeg har så også deltaget i Dansk Bibel-Instituts (DBI) årlige januarkursus (en uge) og jeg må bare sige, at her gives der faglig og relevant undervisning, som direkte kan bruges som efteruddannelse for os præster. Derfor undrer det mig meget, at DBIs efteruddannelse i form af det årlige kursus ikke nævnes i den store rapport. Det må være en fejl og jeg beder jer om at tage det med i rapporten.

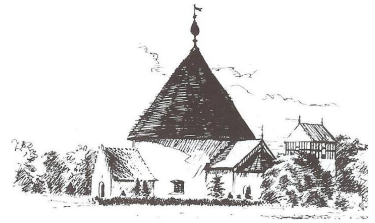
Samtidig forstår jeg heller ikke, at DBIs og MFs uddannelses tilbud til kommende præster ikke er nævnt eller tænkt med. Jeg ved, hvad jeg taler om. Jeg kender undervisningen på Det teologiske Fakultet i København og jeg kender undervisning og uddannelsen på DBI. Det må være en slem forglemmelse, at DBIs uddannelse ikke er tænkt med, endsiige nævnt i rapporten. Det gør rapporten useriøs. Håber at der rettes op på denne fejl.

Med venlig hilsen

Per Munch

NYKER PASTORAT

Sognepræst Per Munch
Ellebyvej 2, 3700 Rønne.
Tlf. 5696 3024. E-mail: pkmu@km.dk

D. 11. april 2009

Til Kirkeministeriet

Re. Høringssvar til Betænkning 1503. Uddannelse og efteruddannelse af præster.

Jeg tillader mig hermed at fremlægge nogle tanker vedrørende uddannelse og efteruddannelse af præster.

Svagheden i nedenstående forslag er, at det ikke tager udgangspunkt i selve rapporten.

Styrken ved nedenstående er, at det netop fremlægger tanker fra en helt anderledes og ny vinkel. For nogle kan det virke provokerende, men jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at hvis disse tanker og ideer følges, så vil folk strømme til de kirker, som bliver ledt af disse kommende præster.

Mit indlæg er tidligere blevet bragt som kronik i Kristeligt Dagblad d. 19. november 2008.

Mit budskab er kort fortalt, at bøn til Gud skal være en helt naturlig del af præsteuddannelsen. Daglig skal de kommende præster tilbydes et sted, hvor man i bøn lægger sit liv, studium, kirke og land over i Guds hænder. Når dette praktiseres og præsterne gennem sin uddannelse som det mest naturlige af alt, beder til Gud, da vil folk strømme til kirken. Det ser vi så mange eksempler på ud over hele jorden. Men der hvor kirken og præsteuddannelsen blot er en intellektuel størrelse, der dør kirken ud.

Bøn er den aller vigtigste opgave for en præst. Derfor bør og skal bøn også være det aller vigtigste under præsteuddannelsen.

Jeg håber meget, at der er nogen af jer, der arbejder med præsteuddannelse, som vil prøve at tage disse overvejelser med og lade det præge den kommende præsteuddannelse.

Kronik til KD. Af Per Munch.

Per Munch, sognepræst i Nyker

Præsteuddannelse og bøn

Netop hjemvendt fra en studierejse til Kenya og Etiopien har jeg lyst til at skrive om nogle af de teologiske uddannelsessteder, som vi har besøgt. Jeg har netop nu studieorlov og undersøger emnet: "Luthersk spiritualitet i Østafrika". I den forbindelse har min kone og jeg taget på en 2 måneders lang studierejse, hvor vi dag for dag har rejst rundt i Kenya og Etiopien for at møde mennesker og tale med dem om bøn og kristenliv. Det i sig selv kunne jeg have lyst til at sige og skrive meget om, men det er ikke mit ærinde her. Men i forbindelse med disse samtaler og interview lagde vi også vejen forbi nogle af de teologiske uddannelsessteder, bl.a. Kapenguria Bible Centre, som er beliggende i den nordlige del af Kenya. Her boede og spiste vi sammen med studenterne i en uge.

På Kapenguria Bible Centre uddannes den evangelisk lutherske kirkes evangelister, og der er netop nu også et præstekursus, hvor flere af kirkens evangelister bliver videreuddannet til præster. Kapenguria Bible Centre er et stort center, hvor bl.a. Nairobi Universitet har en afdeling for distanceundervisning. Det har et godt ry både lokalt og på landsplan.

Jeg interviewede studenter og rektor på stedet og fik en meget klar fornemmelse af, at her sker der noget, som er værd at bemærke. Jeg vil her nøjes med at nævne den spirituelle side af uddannelsen, men har naturligvis også spurgt ind til den faglige og akademiske side.

Hver morgen mødes studenterne før morgenthen til en halv times fællesbøn i klasselokalet. Men inden da har hver student på sit rum bedt sin egen morgenbøn. Ofte vågner de ved 5 tiden og står op og beder. Undervisningstimerne begynder med sang og bøn og er dermed en integreret del af undervisningen. Det er i det miljø, de modtager undervisning.

I Etiopien fik jeg også lejlighed til at besøge de lutherske uddannelsessteder og talte bl.a. med lederne af Lutheran Theological Seminary i Asella, Tabor Evangelical College i Awasa og Mekane Yesus Theological Seminary i Addis Abeba. Det er det samme mønster, som her gør sig gældende. Den akademiske/faglige uddannelse og den åndelige dannelse går hånd i hånd. Ingen af dem kunne på nogen måde forestille sig, at det skulle eller kunne være anderledes. Som en af rektorerne udtrykte det: "Bøn er som blodet i kroppen. Når det løber, er der liv. Når blodet ikke mere løber, er kroppen død. Sådan er det med bønnerne. Vi har under alle forhold brug for Guds hjælp, også når vi studerer. Derfor beder vi."

Studenterne har som regel god erfaring med at forkynde Guds ord, inden de kommer på kurset, og mens de læser, får de endnu mere erfaring. Hver søndag tager studenterne ud til menigheder i omegnen af centret og prædiker. Vi kom med på en af disse ture. Lørdag formiddag tog vi af sted og skulle ud mod Ugandagrænsen, hvor der var dannet mange nye menigheder i den seneste tid.

Men der var også dannet nye menigheder på den anden side af grænsen. Grænsen mellem de to lande tog de ikke så alvorligt, og med et skævt smil fik de sagt til os, at det jo var en grænse, som europæerne havde trukket for en del år siden. Og det var nu engang den samme befolkningsgruppe på begge sider af grænsen.

På den anden side af grænsen var der blevet dannet 7 nye menigheder i løbet af de sidste 7 år. Vi besøgte en af dem om lørdagen og fik en kæmpe oplevelse af bøn og kristen glæde under gudstjenesten. Om søndagen tog vi 30 km. længere ind i Uganda og holdt gudstjeneste i en forsamling, der blot var 1 år gammel. De havde med det samme for et år siden bygget en kirke, men den brugte de ikke mere, da den allerede var blevet alt, alt for lille. Så gudstjenesten foregik under træerne. Vi sad på nogle tynde træstolper under den 3½ time lange gudstjeneste. Men vi oplevede på ingen måde, at gudstjenesten var for lang. Der blev sunget og jublet, Guds ord blev forkyndt, og folk stod frem og aflagde vidnesbyrd om, hvad Jesus betød for dem. Mere end 200 mennesker stod allerede optegnet til at skulle begynde i en dåbsklasse i denne kirke.

Efter gudstjenesten ventede en 4 timers lang tur tilbage til det teologiske uddannelsescenter. På vejen tilbage blev flere af præsterne og evangelisterne samlet op. De havde prædikeret i andre kirker og var nu alle på vej hjem. Bag på ladet af bilen stod de nu sammen med mange andre, og der blev sunget evangeliske sange, mens bilen suste igennem det støvede landskab, og vi vinkede farvel til kamelerne og det tørre land på sletten. Det er i den sammenhæng, at forkynderne i den evangelisk lutherske kirke i Kenya uddannes. Det akademiske og det åndelige går hånd i hånd. Mandag morgen sad de igen på skolebænken, men også her levede de troens og bønnens liv med Gud. Jeg har levet tæt sammen med disse præster og evangelister i både Kenya og Etiopien. Deres åndelige kundskab er dyb, og deres forkyndelse er noget så levende og indholdsrig.

Vi kan ikke umiddelbart overtage deres måde at gøre det på? Men vi kan spørge os selv: "Hvordan ser det ud med den åndelige dimension i forbindelse med den teologiske uddannelse i Danmark?"

Det ville være rimeligt nemt for mig at nævne, at der både på DBI og MF findes en fin vekslen mellem praksis og den akademiske undervisning. Men det er ikke mit anliggende. Tværtimod vil jeg spørge os alle, uanset hvor vi befinder os i det kirkelige landskab: "Hvad er det dybest set, vi har gang i, når det gælder den teologiske uddannelse?" I den store bog om bøn "Teach us to pray" red. af D. A. Carson har professor Russell Shedd skrevet en meget tankevækkende artikel om bøn og uddannelse af kristent lederskab. Hans pointe er, at bønnerne som det mest naturlige må indgå i selve præsteuddannelsen. Som præst beder man for og sammen med mennesker. Det mest centrale og vitale i præstetjenesten er bøn. Denne fortrolighed med Gud i bønnerne må naturligvis være en central del af selve præsteuddannelsen. En af de unge, vi mødte i Kapenguria, spurgte meget direkte og pågående: "Hvad er det I har gang i der i Europa? Hvad vil I med jeres kirke? Beder I for jeres kirke?" Jeg kan ikke slippe disse spørgsmål og

giver dem hermed videre ud i et større forum: "Hvad er det, vi har gang i? Mener vi, at vi kan blive præster og ledere i kirken, uden at bøn er en integreret del af hele vores uddannelse?" Jeg siger ikke, at der nødvendigvis skal være bøn og salmesang på Det teologiske Fakultet. Men der er vel andre måder, at bøn kan blive en integreret del af vores præsteuddannelse? Kan kirken ikke med rette forvente, at dens ledere i studietiden er blevet fortrolige med bønnens samvær med Gud?

Dette er ikke en nedprioritering af det intellektuelle og akademiske, men opprioritering af det spirituelle. Jeg vil hermed gerne lægge op til en gennemgribende refleksion af, hvad vi egentlig vil med vores kirke og præsteuddannelse fremover.

Hvordan ser præsteuddannelsen ud fra modtagernes side? Som det mest naturlige af alt bør ethvert menighedsråd i Danmark spørge deres kommende præst: "Beder du? Deltager du i bedemøder? Vil du være med til at danne bedegrupper i sognet?" Det er spørgsmål, der viser, hvad der betyder noget for os. Det er spørgsmål, der viser, hvad vi vil med vores kirke.

Da evangelist- og præstestuderende i Kapenguria kom hjem søndag aften, var der forberedt en god søndagsmiddag, og så fortalte de, hvordan det var gået denne søndag. Der var en sjælden fest over denne uddannelse. Den efterfølgende dag talte jeg med en præst, som beskrev, at han havde ansvaret for 60 kirker. 60 kirker til én præst! Han længtes bare sådan efter, at der snart kom nogle flere præster, så de kunne hjælpe hinanden. Men det er nu mit indtryk, at inden disse præster bliver fædiguddannede, så er der allerede blevet dannet mange nye kirker. For det er et folk, der beder, og når der bedes til den almægtige Gud, Jesu Kristi Fader, så sker der noget. For de lutherske kirker i Østafrika er bøn og prædiken uadskilleligt forbundet med selve præsteuddannelsen. Jeg vil gerne spørge og formulere spørgsmålet positivt: Hvordan kan bønnen blive en integreret del af præsteuddannelsen i Danmark?

Med venlig hilsen

Per Munch

16. februar 2009

Nogle bemærkninger til betænkningen om præsteuddannelsen, som bedes fremsendt til rette vedkommende.

Det har været ret opløftende at læse dele af betænkningen, for der er tendenser til ændringer, som falder i min smag.

Lad mig først fortælle lidt om min fortid, for de fleste indlæg i debatten om teologuddannelsen har været skrevet af universitetsfolk. Jeg har også haft en del indlæg på Kristeligt Dagblads hjemmesider, men der har faktisk ingen reaktioner været på dem. Diskussionen, hvis der har været nogen, har mere gået mellem de to universiteters lærde. Når jeg har blandet mig er det som ”forbruger” af præster, og som en deltager af det frivillige menighedsarbejde.

Som barn deltog jeg i søndagsskolen, hvor lægmænd var ”lærere”. Senere blev jeg undervist af lægfolk som var lærere i folkeskole og i mellemskolen. Samtidig deltog jeg i spejderarbejde og ungdomsarbejde, hvor det også var lægfolk, som fortalte om evangeliet. På lærerseminariet var det teologer, som forestod undervisningen, og lægmænd holdt morgenandagt. Selv har jeg som lægmand holdt mange andagter mv. i spejderarbejdet og menighedsarbejdet gennem tiden. Således kan man se, at mange lægmænd har stået for udbredelsen af det kristne evangelium. Selvfølgelig har der så været mange præster at lytte til i kirkerne, men de er altså ikke ene om arbejdet, og bør vel heller ikke være det.

Ja, det burde måske i langt højere grad være menighederne / menighedsrådene, som var aktive sammen med præsterne. Der er brug for et udbygget samarbejde. Der viser sig så et ledelses- og strukturproblem, for man – måske præstestanden - mener jo, at det er præsterne, som har sandheden om himmeriget. Nogle censorer ved lærereksamenen – har jeg fået fortalt – skulle have stillet en eksaminand spørgsmålet: ”Hvem har nøglerne til Himmeriget”? Svaret skulle være, at det er Peter, som fik dem af Jesus. Sådan ser det også ud til, at den katolske kirke opfatter det.

Vi har ikke en ”præstekirke”, men der har alligevel været lagt megen ”myndighed” ud til præsterne. Det er præster, som skal forvalte en masse gøremål i forbindelse med gudstjenesterne. Der er dog tydelige tegn på forbedringer. Kordegne eller andre lægfolk kan dele brød ud, og læse tekster osv. Der kunne gøres en del mere, så menigheden bliver mere ansvarlig for, hvad der foregår, så den ikke bare ”passivt” sætter sig til rette for at nyde ”forestillingen”.

For at skabe fornyelse kræves et praktisk kendskab til livet i menighederne. Det bør kommende præster undervises grundigt i før deres sluteksamen. Det vil sikkert kræve en del tid, så de omtalte 7 – 9 års uddannelsestid ikke kan strækkes mere. Derfor må der fjernes noget stof, som ikke er umiddelbart relevant for præster. Her tænker jeg på de gamle sprog.

Jeg er ikke i tvivl om, at vi på universiteterne skal have de allerbedst sprogligt uddannede til at være forskere i de bibelske skrifter, og de skal forpligtes til at lave forståelige og tilgængelige rapporter og bøger om de studier og forklaringer de finder frem til, så alle lægmænd og kommende præster kan gøre brug heraf.

Præster behøver efter min mening ikke at være teologer. Det har praksis vist. De mange omtalte frivillige har sikkert læst mange bøger og skrifter om de kristelige emner. De er forkyndere – ikke forskere. Hvis man vil fastholde, at præster skal være teologer, så forkaster man samtidigt al den kristelige undervisning og forkyndelse, som ikke teologerne har foretaget i årevis, og så er der ikke megen kirke tilbage. Teologer kan ikke klare opgaverne alene.

Jeg ville have haft lidt mere sympati for betænkningen, hvis det havde været bekymringen for præsteuddannelsen, og ikke for det drastisk store fald i tilgangen til teologifaget. Det er mit gæt, at der kun er brug for et ret begrænset antal højt eller meget højt theologiske uddannede personer, som kan stå for den nødvendige grundforskning og formidling. Der er selvfølgelig mange andre områder, hvor religion (andre religioner) og samfundsforhold kan bruge højt kvalificerede personer, men det er ikke sikkert, at de behøver at kunne læse på grundsporene. Der er ingen grund til at bevare disse uddannelser for at bevare lærerstillingerne.

Betænkningen opremser en række forhold, som anses for mulige forhindringer for dem, som ønsker at være teologer og måske præster.

- eleverne møder ikke fagene i gymnasiet
- store krav til selvstændighed
- usikker beskæftigelse
- hårde sprogkrav
- sen introduktion til præstegerningen
- længden af uddannelsen : (3 + 2) + 1 ekstra er 6 år, men reelt op til 9 år

Jeg er overhovedet ikke i tvivl om, at det at være præst er langt mere fysisk og psykisk krævende, end at være alene eller i en lille gruppe om selv store sproglige udfordringer på forskerplan. Det er derfor, at præsters uddannelse skal tage direkte udgangspunkt i de praktiske forhold i sognene og ikke i teoretiske sproglige områder.

Det er dette forhold, som jeg stærkt vil pege på. Vore præster skal kunne være dynamoerne i menighedsarbejdet. De er ikke forskere.

Derfor skal de også på pligtig efteruddannelse, og myndighederne skal være forpligtet til at skaffe penge til denne uddannelse. Provsten kommer i denne forbindelse alt for stærkt ind i billedet. Det skulle være menighedsrådet, som skal have myndighed. Det skal i øvrigt på langt flere områder, så folk vil synes, at der er noget at blive valgt for.

Inden for en overskuelig fremtid må man se i øjnene, at folkekirken bliver adskilt fra staten. Det vil sikkert ske gradvis. Dermed bliver det også tydeligere, at det er folkekirkens opgave at uddanne præster. Det bliver så statens universiteter, som uddanner teologer. I dette tilfælde er der jo på ingen måde tale om, at de studerende skal have et personligt trosforhold til det teologiske stof. Det må man forvente, at folk som ønsker at blive præst har. Derfor vil folkekirkens præsteuddannelse have et direkte sigte på gerningen. Det synes også, at betænkningen har flere tiltag, som vil styrke denne udvikling. Det skal bare være meget tydeligere.

Provster og biskopper nævnes en del i betænkningen, og jeg kunne være bange for, at det vil blive en alt for stærk organisation, hvor menighedsrådsmedlemmerne får svært ved at komme til orde – og bestemme. Her dukker det gamle ”præstestyre” op igen. Teologerne bør vejlede ud fra deres uddannelse i kristendom, men det skal ikke være dem, som træffer beslutningerne. Præster og teologer er i øvrigt ofte meget uenige om teologiske spørgsmål. Det nok være mest gavnligt at lade uenighederne være åbenlyse i stedet for at tale ”ex cathedra”.

Præsterne har brug for et fællesskab, men jeg tror, at det vil være bedst, hvis det blev et menighedsfællesskab og ikke et præstefællesskab. Sognet er fundamentet i folkekirken, og det er det, som præsterne skal være en drivende kraft i.

Søren Hansen
Tokkerupvej 8, 2730 Herlev. 44940856

Høringsvar til Betænkning 1503 fra Amagerbro Provstis præster

Ændring af pastoralseminariets praktik, betænkningens s. 89ff

Vi finder det positivt, at praktikperioden i pastoralseminarieforløbet foreslås udvidet fra en måned til tre måneder. Mange studerende på pastoralseminariet har ønsket en længere praktikperiode.

Den model, betænkningen opstiller, forestiller sig et praktikteam på provstiplan bestående af en mindre gruppe præster med en praktikvejleder som leder. Der stilles uddannelse i udsigt til disse, men ingen aflønning. Der lægges op til, at provsten udpeger praktikvejleder og praktikpræster, ligesom provsten er ansvarlig for udarbejdelse af en praktikpladsbeskrivelse og en handlingsplan.

Betænkningen foreslår, at praktikanten arbejder på praktikpræstens ordination og skal fungere i alle funktioner under provstens tilsyn og ansvar.

Vi ser en række problemer med det nuværende forslag:

Det virker ikke hensigtsmæssigt, at Pastoralseminariet som uddannelsesinstitution ikke medinddrages i valg af praktikteam. Der er desuden fare for, at en praktikordning styret af provst og biskop frem for af uddannelsesinstitutionen bliver en egnethedstest frem for en praktik, hvor der er plads til fejl og læring.

Vi finder det i den forbindelse problematisk, at der ikke nævnes noget om en klageadgang for den studerende.

Hele ideen om at fungere på en andens ordination er vi betænkelige ved. Og hvad med tjenestedragt? Skal menigheden have en vielse eller en bisættelse foretaget af en lægperson i alm. tøj – og hvad betyder det for embedssynet og embedets autoritet? Man kunne passende inddrage erfaringer fra de andre nordiske lande som fx. diakonordningen i Svenska Kyrkan.

Med den påtænkte praktikordning pålægger man præster yderligere arbejdsopgaver uden kompensation. Det finder vi uholdbart. Nogle præster i provstiet mener, at praktikpræster skal have løn for arbejdet, andre foreslår, at man får løn i form af tid, fx i form af nogle dage/en uge, hvor man friholdes fra tjenester for at kunne drive præstegårdsteologi.

Tutorordning for nyansatte præster, betænkningens s. 142 ff.

Vi finder, at en tutorordning er en glimrende idé. Alt tyder på, at det er *efter* ansættelsen, der er brug for at gøre noget for, at det skal blive bedre og tiltrækkende at være præst jf. bl.a. en nyudkommet bog af Erling Andersen: "Et job med mening. Nye præster om deres arbejde". Problemet med betænkningens forslag er, at den lægger op til, at en tutorordning *kan* etableres. Vi mener, at det er et tilbud, der *skal* være der for nyansatte præster.

Der er også et problem med den gruppe præster, der i første omgang ikke får et fast embede, men virker som vikarer igennem længere tid. De bør også have tilbud om en tutor.

Efteruddannelse for præster, betænkningens s. 107ff.

Det er godt, at der sættes fokus på præsters efteruddannelse.

Mere betænkelige er vi ved, at der sættes antal dage på. Ifølge betænkningens forslag begrænses efteruddannelse til max. 20 dage på fem år efter de første fem år som præst.

Vi mangler her i betænkningen en definition af efteruddannelse. Er fx deltagelse i det årlige stiftskursus efteruddannelse? Er et provstikursus? En kursusdag på stiftscentralen?

I så fald er de 20 dage på fem år alt, alt for lidt.

Og hvad med den bebudede uddannelse af provstiets praktikvejleder og praktikpræsterne – går det fra de pågældendes 20 dage?

Betænkningen lægger op til, at en del af efteruddannelsesdagene skal foregå på TPC. Her er flere af provstiets præster af den holdning, at efteruddannelse bør stilles frit mht. sted.

Andre er betænkelige ved en evt. forringelse af forholdene for TPC. Det vil være et stort minus for det faglige miljø, hvis TPC ikke kan overleve.

Vi vil i den forbindelse opfordre til, at kurserne på TPC gøres kompetencegivende og synlige fx i form af kursusbevis eller lignende.

Et generelt problem ved efteruddannelse er, at jo mere fravær fra embederne til efteruddannelse, kursus- og mødevirksomhed udenfor sognet, jo større belastning for "arbejdsbierne", der må blive tilbage og dække ind.

Afsluttende skal tilføjes, at nogle præster i provstiet stiller sig stærkt kritiske overfor udvidelsen af efteruddannelsesordningen, fx forslaget om et uddannelsesforløb i et 5-årigt perspektiv, og at en evt. klippekorts-ordning gøres obligatorisk. Det at være præst er stadig primært et kald, der hverken begynder eller slutter med kompetencer.

Amagerbro Provstis præster

den 14. april 2009

Kolding, den 15. april 2009

HØRINGSSVAR BETÆNKNING 1503: UDDANNELSE OG EFTERUDDANNELSE AF PRÆSTER

BETÆNKNING SÆTTER PRÆSTEMBEDET UNDER PRES

”Når en teolog har færdiggjort sin universitetsuddannelse, venter yderligere nogle dannelsesår, før teologen er blevet præst.”

Sådan kan man læse på en ikke særlig opsigtsvækkende plads på side 33 i ”Betænkning 1503: Uddannelse og efteruddannelse af præster”. Hvad sætningen savner i typografi og blikfang, har den imidlertid i rigt mål som underlæggende holdning og som forudsætning for at forstå det helhedssyn, betænkningen afspejler.

Der er tale om et embedssyn, som fjerner Folkekirken fra en ganske almindelig mainstream evangelisk-luthersk tænkning. Der står ret beset, at en hvilken som helst præst de første år af sin embedstid i virkeligheden har forrettet nøddåb, nødvielser, nødbegravelser osv.

Grundsynet på præsteembede sætter endvidere kompetencer over dannelse, styring over initiativ, evalueringer over engagement, møder over faktisk arbejde, kontrol over frihed. Den funktionærgørelse, betænkningen indebærer, decimerer den almindelige agtelse for embedet ved at fjerne yderligere af præsters selvstændighed og forskellighed.

Mest ris – og enkelte roser

Først dog en ros. Det er prisværdigt, at arbejdsgruppen har søgt at sammentænke så mange sider af den folkekirkelige verden, som tilfældet er: Rekruttering, uddannelsen på universiteterne, efteruddannelsen i folkekirkeligt regi, modtagelsen af nye præster i provstier og stifter osv. Det er også positivt, at det er lykkedes at fremkomme med et samlet dokument med så mange forskellige interessenter på banen. Problemet kan dog i den sammenhæng være, at alt for mange har skullet sætte netop sine fingeraftryk, så kompromiset er blevet en meget omstændelig struktur.

Men tiden kalder på mod til at tage de store spørgsmål op. Uden en fælles ansvarlighed fra Folkekirken mange sider, vil det være umuligt at tage de nødvendige brydetag med de mange udfordringer.

Problem nr. 1: Bureaukrati og møder frem for uddannelse og forskning

Det er komplet uoverskueligt at få overblik over, hvor mange møder der reelt skal holdes under den foreslåede struktur: Mellem universiteter og såvel nye som gamle institutioner under folkekirken. Mellem præster og provster. Mellem praktikvejlederpræster osv. osv.

Der opfindes også nye stillinger, bl.a. stiftskonsulenter, der skal vejlede præster i efteruddannelse. Igen skal der holdes møder og koordineres i en grad, så der hverken kan forskes af medarbejderne på de kirkelige uddannelsessteder eller undervises i samme grad. Der forsvinder da også millioner fra TPC i Løgumkloster, som netop har været kendetegnet ved at rumme både forskning og undervisning.

Konklusion: Der vil reelt blive mindre undervisning og forskning for pengene. Hvem kan være tjent med det? Ikke præsterne. Og heller ikke menighederne.

Problem nr. 2: Hvordan skal provsterne klare opgaven?

Provsten lanceres som ”Pastoralseminariets fremskudte forpost”: Som tilsynsførende for praktikpræster og praktikanter i de nye tre måneder lange praktikforløb – og som ”omdrejningspunkt” for al efteruddannelse, eller som det hedder, for ”kompetenceudviklingsplanen”, og så er han biskoppens forlængede tilsyn – med en stadig større magt over præsterne i provstiet.

Igen et væld af møder. Vel spørges der i stigende grad efter provsterne som synlige ledere, men med de opgaver, der her lægges over på provsterne, må man spørge, hvor mange provster der skal være i hvert provsti? Eller om det måske er en slet skjult dagsorden om at lægge så mange opgaver på provstens bord, at teologer simpelt hen ikke kan varetage dem mere, så provstierne må djøficeres? I alt fald er den krævede teologiske opdatering og indsigt i uddannelsesstrukturer og muligheder så omfattende, at provsten selv må på kursus nogle uger om året for at følge med på dette felt.

En særlig problemstilling bliver også det forhold, at praktikanterne fra Pastorseminariet faktisk ophører med at være Pastorseminariets, men bliver provstens og praktikpræsternes, der kan dumpe praktikanterne! Også det kræver yderligere uddannelse af provsterne.

Konklusion: Provsterne bliver belastet med endnu flere opgaver. Endelig er det betænkeligt, at man flytter den uddannelsesmæssige opgave væk fra det faglige og over i det administrative. Hvem kan være tjent med det? Ikke præsterne. Heller ikke de vordende præster. Og slet ikke menighederne.

Problem nr. 3: Hvilket problem løser tre måneders praktik?

Det er uomtvisteligt, at nogle af de adspurgte præster i betænkningen plæderer for mere praktik. Men man må spørge sig selv: Hvad er det for et problem, mere praktik skal løse? Der tales her meget om den første kaotiske tid som præst, som mange præster kan genkende sig selv i. Men løser mere praktik dette? Næppe. I den sammenhæng tror vi langt mere på de tiltag, der også præsenteres med mentorpræster og supervisionsgrupper. Og man kunne jo simpelt hen tage og flytte nogle af de opgaver, der i betænkningen henlægges til såkaldte praktikteams, over i en ordentlig modtagelse af nye præster i et provsti.

Konklusion: Forslaget om tre måneders praktik løser næppe de behov, som der skitseres. Hvem kan være tjent med det? Ikke præsterne – hverken gamle eller nye.

Problem nr. 4: Druknedød i plusord

Det er svært at gennemskue, hvor mange kameler man må sluge undervejs mellem de positive tiltag. Og skeptisk bliver man altså, når man efterhånden føler, man sidder i til halsen i plusord. Bare fra få afsnit side 118-119: ”understøtte udviklingen af præstens faglige og personlige kompetencer”, ”fremme implementeringen af strategiske og systematiske kompetenceudviklingsinitiativer”, ”inspirere præsten til fortsat læring”, ”modellen for efteruddannelsessystemet skal være dynamisk og tilgængelig”, ”en sådan model vil være i tråd med den demokratiske frihedstradition”. Hvem kan så være imod?

Ja, vi kan altså, for mellem alle plusordene leder vi også efter magten og pengene. Magten ender hos provsterne, pengene i høj grad til møder og administration.

Konklusion: De mange plusord kan næppe føres ud i livet. Så skulle betænkningen have set anderledes ud. Hvem kan være tjent med det? Ikke præsterne. Hverken nye eller gamle. Og slet ikke menighederne.

Problem nr. 4: Ledelse og styring

Provsten får med forslagene, som oven for nævnt, mange flere opgaver og også meget større magt. Der anes bag betænkningen et ønske om at styre og regulere præsterne med efteruddannelsen som instrument. Og ja, jeg *har* læst plusordene om præstens egne ønsker m.v. Men hvor der nu rent faktisk findes efteruddannelse uden for provstens regi, som man som præst godt kan søge og indgå uden provstens mellemkomst, bliver dette umuligt med de nye forslag.

Konklusion: Det ligner unægtelig et top-down styringsredskab – med et nyt lønsystem under optræk måske oven i købet en måde for biskopper og provster til at styre efteruddannelse ved hjælp af økonomiske incitamenter. Hvem kan være tjent med det? Ikke præsterne.

Problem nr. 5: Hvem prioriterer hvad i en klippekortmodel?

Der skal lyttes til alle sider, når en præst afsøger muligheder for efteruddannelse: Biskop, provst, konsulent, menighedsråd osv. Vi har svært ved at se, hvordan klassisk teologi vinder nogen særlig plads i det pres, der er for allehånde religionspædagogiske tiltag hos ikke mindst menighedsrådene. Provsten skal godt nok stå fast og prioritere med på den klassiske teologi. Vil de alle det?

Så vigtigt religionspædagogiske tiltag end er, og det vil ingen af betvivle, giver det altså ikke mening at presse præster ind i en fælles profil på det område. Alle pastorale tiltag og al kompetenceudvikling hviler på solid klassisk teologi, hvis de skal give mening. Hvor mange muligheder får moderne forsoningstænkning, oldkirkelig kristologi, reformatorisk trinitetsteologi osv., når ledelsen skal lave kompetenceudviklingsplaner under pres fra menighedsråd? Hvor mange vil kunne gemme alle sine 20 klip til 20 studiedage hver 5. år?

Lad os dog lave det, vi brænder for hver især. Det bliver vi langt bedre præster af alle sammen. Og det bliver den danske præstestand som broget skare langt stærkere af.

Konklusion: Betænkningen betyder, at den klassiske teologi taber, og de forskellige teologiske profiler udviskes. Endvidere rummes risikoen for tab af engagement og motivation. Hvem kan være tjent med det? Ikke præsterne. Heller ikke menighederne!

Problem nr. 6: Pastoralteologisk institut

Et helt nyt fænomen introduceres, Pastoralteologisk institut, der skal drives af Folkekirken og placeres på de to teologiske fakulteter for at bygge bro mellem universitet og kirke. Her skal studerende komme og lære om de danske folkekirkemenigheders liv ved at arbejde med pastoralteologiske emner i studietiden, bl.a. gennem (endnu en) praktik, fag på pastoralseminarierne m.v. Sådanne aktiviteter må dog ikke forlænge studiet for den studerende.

Vi har svært ved præcist at forestille os den formelle status af et sådant institut – og endnu sværere ved at se, hvordan det kan befinde sig på universitetet uden at bekræfte den snævre universitære fordom om, at universitetsfaget Praktisk Teologi er et kirkeligt uvæsen på universitetet, så faget kan presses endnu længere ud.

Vi synes, det ville være langt mere visionært at styrke den videnskabelige, forskningsbaserede undervisning, der p.t. trives på både TPC, pastoralseminarier og efteruddannelse.

Konklusion: Praksis taber til trods for intentionerne om det modsatte, for Praktisk Teologi presses endnu længere ud. Hvem kan være tjent med det? Ikke præsterne, og heller ikke de menigheder, der efterspørger præster med mere sans for praksis.

Summa summarum

Positive og konstruktive træk, som der efter vores mening bør arbejdes videre med:

- a) Mentorordning og supervisionsgrupper til nye præster. Det vil tage konkret vare på det, som synes at være betænkningens hovedanke mod den nuværende situation: De nye præsters kaotiske start.
- b) Ideer og arbejdsopgaver hos de såkaldte vejledende teams (ved den foreslåede tre måneders praktik) skal flyttes over som almindelig modtagelse af nye præster. Også det vil hjælpe nye præster til en langt bedre start.
- c) Efteruddannelsesmuligheder mere lokalt (provsti-/stiftsregi) – skal dog sammenholdes med, at vi er en meget lille faggruppe. Det centrale kunne med fordel støtte det lokale frem for at opbygge lokale uddannelsescentre. Det giver langt større kvalitet og udviklingsmuligheder.
- d) En stadig sammenholdelse af flere problemstillinger: Rekruttering, uddannelse, efteruddannelse, modtagelse af nye præster. Så tung den opgave end er, og så mange interesser der end må med, er det nødvendigt at sidde sammen ved bordet for at agere ansvarligt.
- e) MUS med reelle handlingsmuligheder frem for de gode intentioner, som det må blive ved i dag. Her skal der dog ses grundigt på provstens rolle og magt.

Resten – og ikke mindst grundsynet på præsteembedet – er bedre tjent med at blive lagt i arkivet. Ovenstående problemstillinger nr. 1-6 bør i det mindste overvejes grundigt.

Jens Christian Bach Iversen

Sognepræst Dalby Pastorat, tillidsrepræsentant Kolding Provsti
Formand for stiftsbestyrelsen af tillidsrepræsentanter Haderslev Stift
Gl. Tved 23A
6000 Kolding
75 50 23 27
jcbi@km.dk

Høringssvaret tiltrædes endvidere af:

Samtlige – øvrige – tillidsrepræsentanter i Haderslev Stift

Henning Wehner, sognepræst Haderslev Domsogn, tillidsrepræsentant Haderslev Domprovsti
Erik Steen Nielsen, sognepræst Mølholm Pastorat, tillidsrepræsentant Vejle provsti

Eva Wiwe Løbner, sognepræst Klipleve Pastorat, tillidsrepræsentant Aabenraa Provsti
Ole Engberg, sognepræst Bredstrup-Pjedsted Pastorat, tillidsrepræsentant Fredericia Provsti
Hans Jørgen Bæk-Iversen, sognepræst Hvirring-Hornborg Pastorat, tillidsrepræsentant Hedensted Provsti
Ole Werth Sørensen, sognepræst Oksbøl Pastorat, tillidsrepræsentant Sønderborg Provsti

Følgende præster i Haderslev Stift

Inger Marie Raunkiær-Jensen, sognepræst Højen-Jerlev Pastorat, Vejle Provsti
Lisbeth Frøkjær Smed, sognepræst Sct. Johannes Pastorat, Vejle Provsti
Søren Due, sognepræst Hover Pastorat, Vejle Provsti
Verner Helwig Pedersen, sognepræst Gauerslund Pastorat, Vejle Provsti
Tine Illum, sognepræst Sdr. Bjert Pastorat, Kolding Provsti
Maria König, sognepræst Vamdrup-Hjarup Pastorat, Kolding Provsti
Kristina Nilsson, sognepræst Seest Pastorat, Kolding Provsti
Grete Wigh-Poulsen, sognepræst Sankt Nicolai Pastorat, Kolding Provsti
Ole Jørgensen, sognepræst Sankt Nicolai Pastorat, Kolding Provsti
Birgitte Molin, sognepræst Simon Peters Pastorat, Kolding Provsti
Lene Thiim, sognepræst Tyrstrup-Hjerndrup Pastorat, Kolding Provsti
Klavs Bo Sørensen, sognepræst Vonsild Pastorat, Kolding Provsti
Karen Søe Pedersen, sognepræst Lejrskov-Jordrup Pastorat, Kolding Provsti
Peter Kiel Nielsen, sognepræst Sommersted-Oksenvad Pastorat, Haderslev Domprovsti
Inge Lindhardt Mikkelsen, sognepræst Aastrup-Vonsbæk Pastorat, Haderslev Domprovsti
Marianne Dykær, vikarierende sognepræst Hedensted-Store Dalby Pastorat, Hedensted Provsti
Kirsten Schmidt, sognepræst Ulkebøl Pastorat, Sønderborg Provsti
Ina Aagaard, sognepræst Ulkebøl Pastorat, Sønderborg Provsti
Hans Havelund, sognepræst Lysabild-Kegnæs Pastorat, Sønderborg Provsti
Tamira Mariann Jørgensen, sognepræst Erritsø Pastorat, Fredericia Provsti
Marianne Frank Larsen, sognepræst Herslev Pastorat, Fredericia Provsti

Hørings svar vedrørende betænkning 1503 fra Frederiksværk provstikonvent

Overordnet finder vi det meget uheldigt at der i betænkningen sker en sammenblanding af den fremtidige efteruddannelse og en eventuel ændring af folkekirkens struktur i mere hierarkisk retning.

De to forhold bør diskuteres og evt. ændres for sig.

Vedr. praktik:

Vi er stærkt betænkelige, ved at praktikantpræster skal arbejde under en andens ordination, og foreslår i stedet, at man ordineres i praktikperiodens begyndelse.

Vi foreslår obligatorisk turnusordning af praktikpræster så sogne i alle provstier har mulighed for at deltage.

Vedr. obligatorisk efteruddannelse for nyuddannede:

Konventet er positiv over for det foreslåede, men er bekymrede over, at der med forslaget pålægges provstiets præster yderligere dækning af 20 dages fravær.

Vedr. øvrige efteruddannelse:

Vi går ind for at alle præster bliver forpligtiget på efteruddannelse, men det der foreslås i betænkningen er for stift.

Overordnet er vi nervøse for at det med betænkningen foreslåede vil ødelægge præsters mulighed for teologisk fordybelse sammen med kolleger i eksternt miljø.

Der bør åbnes mulighed for længerevarende fordybelse, fx 3-4 uger, ud over muligheden for studieorlov, der jo typisk kun vederfares os én gang i livet.

I et præsteliv er der flere faser hvor forskellige behov og muligheder for at være hjemmefra veksler, men muligheden for teologisk fordybelse og møde med andre teologer skal være til stede.

4 dage om året er måske nok som forpligtigelse, men for lidt som rettighed.

Vi vil gerne sikre os der er en mulighed for opsparing efter 5 år.

Vi finder det positivt, at det bliver muligt at få tjenestefri til andre væsentlige uddannelseskompetencer.

Med venlig hilsen

På vegne af præsterne i Frederiksværk provsti

Birgit Hasselager

provst

Lone Klixbüll

Fra: Asger Grove Korsholm
Sendt: 7. april 2009 08:51
Til: Kirkeministeriet
Emne: (JABP) Høringssvar til betænkning 1503

Til Kirkeministeriet.

På et tjenstligt møde hos provsten blev præsterne i Herning Nordre Provsti enige om at fremsende denne indsigelse mod betænkning 1503:

Indsigelsen vedr. s. 8: Teologisk kandidateksamen er en forudsætning for optagelse.

Vi mener, det er meget vigtigt, at kommende præster, der ikke har en teologisk embedseksamen (f.eks. cand. pæd.) får den samme uddannelse på Pastorseminariet, som cand. teol.er.

Da Pastorseminariet netop er Folkekirkens egen præsteuddannelse, må det være i Folkekirkens interesse, at alle nye præster har været igennem denne samme grunduddannelse, som jo netop er en indføring i alle de forskellige arbejdsopgaver, som en præst skal kunne mestre fra dag 1 i et præsteembede.

Blandt præsterne i Herning Nordre Provsti er der 2 præster, som har cand. pæd. baggrund og begge udtrykte, at de havde savnet muligheden for at få uddannelsen på Pastorseminariet.

Med den lave tilgang til universiteternes teologiske fakulteter og den forventede præstemangel i nær fremtid, kan det jo tænkes, at Folkekirken bliver nødt til at åbne op for andre grunduddannelser som adgang til præsteembedet. En lignende løsning så vi i perioden, hvor særuddannede fik adgang.

Derfor mener vi, det er vigtigt, at lovgivningen i kølvandet af betænkning 1503 sikrer, at alle kommende præster får adgang til Pastorseminariet og at deltagelse i Pastorseminariets undervisning bliver obligatorisk for at kunne søge præsteembede.

Med venlig hilsen
på vegne af præsterne i Herning Nordre Provsti
Sp. Asger Grove Korsholm,
Tillidsrepræsentant

Hørings svar ang. ”Betænkning 1503. Uddannelse og efteruddannelse af præster”.

Grundet den korte høringsfrist tager nedenstående hørings svar primært afsæt i sammenfatningen (kap. 1) samt kap. 3 og første halvdel af kap. 4.

Vores baggrund for udarbejdelse af dette hørings svar er, at vi begge arbejder som præster; den ene i et bysogn (Varde) og den anden i et landpastorat (Kvong-Lyne).

Vi griber sagen kronologisk an, således at vi indleder med kommentarer vedrørende teologistudiet, fortsætter med Pastoralseminariet og slutter med efteruddannelsen af præster.

Om teologistudiet.

Selvom det er 10-11 år siden, vi blev teologiske kandidater og derfor ikke har den store indsigt i de nuværende studieordninger, vil vi gerne knytte et par kommentarer til betænkningens forslag om ændringer af/supplementeringer til teologistudiet.

Der foreslås et indførende overblikfag i begyndelsen af uddannelsen (s. 70). Det er en glimrende idé, der kan være med til at sikre, at man fra begyndelsen af kan se en sammenhæng mellem fagene og derfor kan gå mindre forvirret til studiet.

Tanken om et kontaktforum mellem universiteterne og folkekirken er måske ikke så ringe, men med forslaget om oprettelse af et pastoralteologisk institut bliver vi mere skeptiske. En sådan oprettelse vil nemlig modarbejde betænkningens fornuftige formulering om at ”folkekirken ikke ønsker at blande sig i de to teologiske fakulteters videnskabelige teologiske uddannelse...” (s. 72). Det meddeles i betænkningen, at det pastoralteologiske institut kun skal give teologistuderende *mulighed* for at arbejde med pastoralteologiske emner i studietiden. Samtidig foreslås det, at instituttet skal udbyde praktikforløb og at de studerende skal præsenteres for instituttets tilbud så tidligt som muligt i studieforløbet. Selvom vi ikke regner en praktikperiode og de efterfølgende ”reflektionsøvelser” for særlig givtige, da det er alt for tilfældigt, hvilke erfaringer en praktik-”præst” oplever, og da disse erfaringer derfor kan give et skævt billede af, hvad et præsteembede indeholder af udfordringer, så kan et praktikforløb sagtens se fordelagtigt ud i en ansøgning til et præsteembede. Derved presses de studerende, der gerne vil være præster, til at bruge en del af deres kostbare studietid på en praktikperiode af begrænset værdi. Dermed er der reelt ikke længere tale om en mulighed men om et must.

Det er ligeledes oplagt, at studerende, der gerne vil være præster, vil søge til flere af instituttets undervisningstilbud for at øge deres chancer for senere hen at få drømmeembedet. Det medfører to problemer: 1) At de studerende ikke har tid og overskud til at forberede sig til de fag, de samtidig følger. 2) At der vil finde en opsplitning sted mellem studerende, der vil være præster, og studerende, der vil gå forskervejen. Det er fint nok, at en sådan opsplitning finder sted hen imod slutningen af studiet, men ikke fra begyndelsen af. Det er nemlig vigtigt, at også de studerende, der vil være præster, får indsigt i de samme fag, som dem, der vil forske. Ingen af disse fag er nemlig irrelevante for præster, - tværtimod. Selv sprogfagene, som så ofte står for skud, har stor betydning i det daglige arbejde som præst. De ligger som en ballast for forståelsen af de bibelske skrifter, hvilket er vigtigt under arbejdet med prædikener og teologisk refleksion i det hele taget.

M.h.t. rekrutteringsudfordringerne er vi glade for, at præstelønnen inddrages. Men hvad der skal være afgørende for en lønstigning er vi mere betænkelige overfor. Det ser umiddelbart ud, som om lønnen skal stige i takt med, at præsten påtager sig særlige opgaver; primært den at være leder. Imidlertid er alle præster en slags ledere, idet de agerer blæksprutter. De skal nemlig holde styr på og have overblik over en forfærdelig masse opgaver, hvilket bl.a. indebærer kontakt til kirkens ansatte og menighedsrådsmedlemmerne. At give særligt titulerede ledere blandt præster en lønstigning lugter af Ny Løn, hvis fordeling af goderne rammer alt for tilfældigt. Det er langt mere rimeligt at give hele præstestanden et velfortjent lønløft.

Tanken om at give præster adgang til ph.d.-stillinger er fin. Derved vil man kunne genoplive den gamle tradition for præstegårdsteologi, som de færreste i dag har tid til at dyrke. Dog bør det ikke kun være pastoralteologiske emner, der skal kunne vælges imellem. Også andre teologiske emner kan have stor værdi for både den forskende præst og de præster, der sidenhen læser hans/hendes afhandling.

Som følge af den arbejdsbyrde, der præger vore dages præster, bør der følge orlovsmuligheder med, når der udskrives prisopgaver til præster; ellers vil kun de allerfærreste kunne finde tid til det. En mulighed for på den måde at fordybe sig i et emne vil bestemt være gavnlig.

Om praktikperiode i forbindelse med Pastorseminariets uddannelsesforløb.

Det kan måske være sundt for kommende præster at deltage i den foreslåede tre måneder lange praktik (det er i hvert fald bedre end i begyndelsen af teologistudiet), men ordningen har sine begrænsninger.

For det første lærer man ikke, hvad det vil sige at være præst ved at gennemgå en praktikperiode af den længde. Det kræver derimod, at man er kaldet og dermed velkommen såvel som særligt forpligtet det bestemte sted, man har fået embede. Først når man har sit eget embede, bliver det alvor. Der vil typisk gå mindst et år, førend man finder sine ben at stå på. Det første år indeholder nemlig en gennemgang

af alle årets kirkelige højtider og ikke mindst en integration i lokalsamfundet, der blandt andet opstår ved de kirkelige handlinger (særligt begravelser/bisættelser).

Netop begravelser og bisættelser kan blive et problem for praktikordningen, idet folk (i hvert fald på landet og i provinsbyerne) vil frabede sig, at en praktikant ”øver sig” på deres afdøde.

Samtidig er det problematisk, at kun 2/5 af praktikpladserne ifølge betænkningens forslag kan placeres i landpastorater. Dermed trækker yderkantsområderne endnu engang det korteste strå. Ved at favorisere bysognene er man med til at dræne landsognene for kirkeligt liv.

Om efteruddannelse af præster.

I første omgang fandt vi det positivt, at MUS-samtalen og det deraf følgende aftaleskema, som udfærdiges af provsten og præsten i fællesskab, blev taget alvorligt, idet betænkningen lægger op til, at der skal følge penge med til at virkeliggøre ønskerne om kompetenceudvikling. Imidlertid synes betænkningen af gå helt over i den modsatte grøft, således at aftaleskemaet snarere bliver en spændetrøje end en hjælp til inspiration. Nu skal præsten begrænse sig til ét emne. Har man f.eks. bedt om at måtte få større kompetence indenfor den kirkelige undervisning, kan man ikke søge om deltagelse i et kursus om eksempelvis sjælesorg til trods for, at man kan få et akut behov for det. Som vi forstår betænkningen lægges der nemlig op til, at den kurs, man (sammen med provsten) udstikker for sin kompetenceudvikling, ikke umiddelbart kan ændres. På den måde bliver det op til menighedsrådene at dække de mere akutte behov for præstens efteruddannelse, hvilket ikke alle lokale kirkelige kasser har midler til.

Præsteembedet har igennem århundreder krævet en bred kompetence, hvor gudstjenester og kirkelige handlinger har stået centralt, men andre behov også er blevet dækket ind. Betænkningen lægger imidlertid så stor vægt på, at hver enkelt præst skal specialisere sig, at man får mistanke om, at gudstjenesten og de kirkelige handlinger ikke længere står i centrum. Præsteembedets traditionelle bredde har en kæmpe styrke, idet det skaber sammenhæng for både præst og menighed. Derfor vil det være en fejl at ændre ved dette. Ikke desto mindre er det det, vi frygter, at betænkningen lægger op til, hvilket vil fremgå af det følgende.

Vi undrer os over, at biskoppen skal overdrage megen magt og beslutningsmyndighed til provsten, der dermed i langt højere grad bliver leder i traditionel erhvervsmæssig forstand, end det hidtil har været tilfældet. Dermed tømmer man desuden bispeembedet for en del af dets indhold.

Vi er stærkt betænkelige ved forslaget om, at ”mål for kompetenceudvikling og efteruddannelse *inden for provstiet* drøftes og koordineres” (s. 11) og at provsten skal forberede MUS-samtalerne ”i lyset af forslag fra præsten og *de retningslinjer, der overordnet er fastsat i provstiet/stiftet*” (s.12) samt at ”provst og biskop mindst én gang om året bør holde et mere formaliseret møde, hvor *de overordnede rammer og*

en fælles målsætning for kompetenceudvikling og efteruddannelsesindsats i provstiet fastsættes” (s. 13). Vi frygter, at dette er udtryk for et ønske om specialepræster; et ønske, der kan ødelægge den eksisterende kirkelige sognestruktur og tage indflydelse fra både menighedsråd og præster. Det ser ud, som om hver enkelt præst fra begyndelsen af sin embedsperiode skal vælge et specialeområde, som han/hun siden må dygtiggøre sig indenfor ved at bruge sin efteruddannelse på det. Føres dette konsekvent ud i livet, kan præsten ikke engang vælge efteruddannelsesemne frit, når specialet nu engang er valgt. Man kan altså ikke ved én MUS-samtale vælge at efteruddanne sig i kirkelig undervisning og ved den næste vælge at efteruddanne sig i sjælesorg. Derved lækkes præsten til et særligt speciale, for ellers træder han/hun ud af provstiets fastlagte målsætning og deraf følgende specialefordeling mellem præsterne (se citaterne i kursiv ovenfor). At gennemsnitligt fire efteruddannelsesdage pr. år ikke kan gøre nogen til specialister er en anden sag, der blot stiller forslaget i et komisk lys.

Vi vil gerne understrege det foruroligende i, at den enkelte præst skal have fastsat en retning for sin kompetenceudvikling, fordi den skal udgøre en del af det samlede mål for provstiet. Dette tyder på, at hver enkelt præst skal bindes til et særligt speciale, som han/hun skal udføre ikke blot i sit eget pastorat, men i hele provstiet. Man kan altså frygte, at et provsti om nogle år vil indeholde en eller flere præster, der har speciale i begravelser/bisættelser og derfor også forestår de fleste af disse i provstiet. Andre har speciale i konfirmationsforberedelse og bruger derfor størstedelen af deres tid på det, mens andre igen har specialiseret sig i sjælesorg og derfor farter provstiet rundt til folk, der har behov for en personlig samtale. Dermed vil man én gang for alle have fjernet bredden i præsteembedet, slået sognestrukturen i stykker og udvandet det lokale forhold mellem præst og menighed, fordi præsten ikke længere kun er pastoratets, men i langt højere grad provstiets præst.

Det, at man tænker i et samlet mål for det enkelte provsti, bevirker desuden et demokratisk underskud for menighedsrådene ved præsteansættelse. De vil nu ikke længere kunne vælge den bedst egnede til at varetage pastoratets interesser, men er bundet af at skulle vælge en ansøger, der har det speciale, som provstiet mangler.

At provst og biskop i visse tilfælde kan skønne, at en præst har brug for efteruddannelse og derfor kan pålægge ham/hende at deltage på et eller flere kurser (s.14), finder vi problematisk. Den slags fremmer bestemt ikke et behageligt arbejdsklima, fordi det vil kræve, at provsten kontrollerer præsterne i alle ender og kanter. Indtil videre har præster nydt en udbredt frihed, der var grundet på tillid til, at de udførte deres arbejde på bedst mulig måde. Denne tillid er åbenbart ikke til stede længere. Man kan godt undre sig over, hvad det skyldes!

Der er en tendens i tiden til at udbygge administrationen og ansætte kontrollanter og konsulenter til alt. Det kunstigt opskruede konsulentbehov har også fået plads i betænkningen med ideen om, at man ansætter en uddannelseskonsulent på stiftsplan. Hvorfor ikke bruge penge til at fastholde de eksisterende præsteembeder? Præsterne

skal nok selv kunne finde frem til relevante kurser, for i bund og grund er det jo lysten, der driver værket.

Venlig hilsen Mette og Egil Hvid-Olsen.

Niels Henrik Olesen
Sognepræst, dr. ès lettres
Wibrandsvej 41A
2300 København S
Tlf. & fax: +45 32 55 27 06
Mobil: +45 26 25 05 83
nhol@km.dk
www.simon-peters-kirke.dk

Den 14. april 2009

Høringssvar på betænkning 1503 om uddannelse og efteruddannelse af præster

Kirkeministeriet har i december 2008 udsendt betænkning 1503 om *uddannelse og efteruddannelse af præster* til høring.

Betænkningen beskæftiger sig med den teologiske uddannelse af præster – fortrinsvis den praktisk teologiske – og stiller forslag om en ny praktikordning og om en ny model for efteruddannelse af præster.

Betænkningen karakteriserer sig selv beskeden som et *eftersyn af uddannelsesindsatsen for præster* (p. 5), men foreslår i virkeligheden store forandringer med hensyn til præsters uddannelse og efteruddannelse, som underliggende åbner for et forandret syn på præst, embede og kirke.

Spørgsmålet om præsters uddannelse og efteruddannelse blev rejst i februar 2007 af bestyrelsen for de folkekirkelige uddannelses- og efteruddannelsesinstitutioner overfor kirkeministeren, som efter et samråd med biskopperne i maj 2007 nedsatte en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra ministeriet og de berørte organisationer, der i denne sag har høringsret og indflydelse på området.

I betænkningens *forslag og anbefalinger* fornemmer man diskussionen imellem de forskellige interesser på området. Uddannelses- og efteruddannelsesinstitutionerne synes at have haft en stærk indflydelse på den teoretiske udformning af struktur og indhold i de nye uddannelsestanker, hvis *hovedsigte* er praktik og praktisk teologi.

Der vises i betænkningen hen til behov for og brede ønsker om styrket uddannelse og efteruddannelse af præster. Fokusgruppeinterviewene i betænkningens bilag er dog stærkt delte i betragtningerne af, hvordan og i hvilket omfang, det skal gøres.

Arbejdsgruppen kalder betænkningen for et forslag om *en ny struktur* for uddannelse og efteruddannelse (side 5), og synes i sin karakter at høre hjemme i de senere års strukturbestræbelser, som udover konkrete forandrings- og fornyelsesprojekter kan ses som en strømning i folkekirken, der i disse år kulminerer i betænkninger og nye ordninger i rigt mål, og har sin egen terminologi og sin egen logik.

Det må man have i tankerne, når man tager stilling til de mange konkrete forslag.

Betænkningen synes *at ville for meget*. Den mangler ikke forsøg på helhedstænkning, men mangler sammenhængskraft i teologisk eftertanke i såvel detalje som helhed. Dét er påfaldende for et forslag til nyordning af *præsters* uddannelse og efteruddannelse.

Præstespejlet

Præstespejlet, som er tænkt som et værktøj til præstens identifikation af sin pastorale identitet, er en vigtig nøgle til belysning af, hvorledes betænkningen forholder sig til begreber som kald, embede, menighed og kirke.

Præstespejlet er ”et ideal for, hvorledes arbejdet som præst bør udføres.... og giver mulighed for en bred og rummelig refleksion i relation til det at være præst i nutiden” (side 44).

Præstespejlet er helt konkret ”en blanding af det såkaldte præsteløftets indhold og en dækkende stillingsbeskrivelse”.

Den følgende beskrivelse af præstespejlet går mest på det sidste – en dækkende stillingsbeskrivelse, som angiver, hvad man kan forvente af en præst, og hvad præsten skal kræve af sig selv (side 45). Spejlet skildrer præstens virke i *nutidig* terminologi. Præsten ”kombinerer person og erfaring med teologisk og professionel *kompetence*” for at indgå i forpligtende og vedvarende mellemmenneskelige relationer.” Det er vel menighedsliv og trosliv, der er tale om!

Forkyndelsen og ledelsen af gudstjenesterne finder sted ”i et samspil mellem faglige kvalifikationer af både retorisk, musikalsk, liturgisk og teologisk art og personlige holdninger og erfaringer. Præsten er såvel teologisk som kulturelt på højde med tiden og holder sig orienteret i den teologiske, kulturrelle og almindelige samfundsdebat. Præstens forkyndelse og embedsvirksomhed udfoldes som helhed i *loyalitet* mod og overensstemmelse med folkekirkens bekendelsesgrundlag” (Side 45-46).

Senere hedder det, at præsten som ledende medarbejder ”inspirerer og tilskynder mennesker til at deltage i det kirkelige liv...” (Side 46).

Præsten skal naturligvis være præst *i nutiden*, men præstespejlet præciseres dog ikke, hvori den *nutidige* nutid består.

Præstespejlet synes fremfor alt at ville *tidsliggøre* præsteidealet og nævner kun perifert folkekirkens trosgrundlag, og her blot som noget præsten i sin forkyndelse og embedsvirksomhed *som helhed* skal forholde sig til *overensstemmende* og *i loyalitet*.

Ikke et ord om troen, som vedrører forholdet mellem Gud og menneske – blot tales der om inspiration og tilskyndelse.

Trosgrundlaget, som er indeholdt i præsteløftet, peger dog på Jesu Kristi evangelium, som høres og modtages i tro ved Helligåndens gerning. Til præsteløftet hører det at forkynde Jesu Kristi evangelium i den bekendende menighed, der samles i hans navn.

Det er kaldet til denne forkyndelse, der giver præsten respekt, selvrespekt, mod og styrke – både i fyldte og i tomme kirker, i besøgte og mindre besøgte menigheder. Det er denne forkyndelse, der gør præsten *nutidig* i enhver tid, og giver præst og menighed frihed fra alt, hvad der vil *tidsliggøre* kirken – det vil sige alt, som vil bemægtige sig menighed og præst i nutidens navn. At være præst er mere end at tilbyde ”kerneudøvelser, der til stadighed kræver faglig kompetence” (Side 47).

Konkrete forslag i betænkning 1503

Den praktiske præsteuddannelse

Betænkningen foreslår en uvidet praktik under uddannelsen på Pastorseminariet samt anbefaler, at praktikpladsernes antal og placering bestemmes efter det antal præster, der skal uddannes. De vordende præster tænkes at skulle virke på en kaldet præsts ordination.

Grundlæggende er der ikke forventninger om, at nogen skal have erfaringer som præst, før man er kaldet til det. Hvem vælger i øvrigt en praktikant til sit bryllup eller til sin begravelse? Som praktikant kan man gøre rige erfaringer fra løsning af talrige opgaver og ved at følge liv

og arbejde i menighederne også uden at være ordineret. Derfor er jeg ikke tilhænger af præstevirksomhed ”på en andens ordination”, heller ikke af begrænsning af praktikpladsernes antal.

Den foreslåede praktiordning synes overformaliseret i den grad, at man påtænker at *uddanne* vejledende præster til at modtage praktikanterne i sognene. Praktikpladserne bør fordeles bredt formodentlig til glæde både for praktikant, for sogn og for præster.

Efteruddannelse

Under den obligatoriske efteruddannelse såvel som sidenhen vil der i rigt mål kunne trækkes på ældre kolleger både i et direkte samarbejde med de yngre og i et samarbejde med uddannelsesinstitutionerne.

Betænkningen udvikler tanken om *det samarbejdende teologiske fællesskab* som dét stukturelle univers, hvori medarbejderudviklingen foregår. Der tænkes både på en efterspurgt medarbejderudvikling i relation til behov i stift og provsti og på en fri medarbejderudvikling, der tager udgangspunkt i den enkelte præsts ønsker, og som ligger i forlængelse af det, man tidligere kaldte for præstegårdsteologi.

Der ses noget forbilledligt i en eventuel demokratisk tilrettelæggelse af medarbejderudviklingen på provstiplan. Det kan have mening dér, hvor der skal fordeles midler og udfyldes vacancer. Ingen skal dog blande sig i præstegårdsteologien, som alene tilrettelægges af den enkelte præst.

Uddannelseskonsulent

Tanken om uddannelseskonsulenter i stifterne vil være en virkelig god nydannelse, som vil komme til gavn. Konsulenterne vil have overblik over tilbudene og de praktiske muligheder for at gøre brug af dem.

Personlige erfaringer

Personligt har jeg oplevet stor udvikling i selve tjenesten, i samværet med og i virket i menigheden, som man som præst er en integreret del af. Dette udbytte er både af menneskelig, pastoral og teologisk art. Der er slid i enhver opgave, men man oplever som præst også stor opbyggelse. Jeg ved ikke om dette udbytte er omfattet af det moderne begreb *kompetenceudvikling* og om det er meritgivende, men det opleves at have en løn i sig selv. Jeg har oplevet stor glæde og udvikling i de særlige opgaver, som provst og biskop har tildelt mig igennem årene.

De nye efteruddannelsestanker

De nye efteruddannelsestanker kan komme til at betyde en lettere adgang til det brede udbud af uddannelse, der findes for præster, til at opnå frihed til at deltage i dem og i givet fald til finansieringen af deltagelsen i dem.

Jeg har grundlæggende tillid til universiternes teologiske uddannelse af de studerende, til de kirkelige uddannelsesinstitutioners uddannelse og efteruddannelse af præster, men mere betænkelig ved *nutidens* stukturelle samtænkning. Strukturelle nyordninger behøver kristisk teologisk eftertanke.

Jeg har endelig stor tillid til Præsteforeningens evne til at forhandle løn til medlemmerne, men advarer imod alt for meget meritløn, der baseres på tidens kompetencetænkning.